

DEDICATORIA.

*pentes vel angues venenosos, disrumpere solet. Huius
exosus P. Ramus, valedicto toto Philosophorū cho-
ro, eiusq; rectoribus summis Diuino Platone, sum-
moq; ingenio Aristotele: de unica methodo, multi-
plices in scholis dialecticis, et lites vehemētes semi-
navit. Gravis est vtrinq; querela, cuius non iudi-
cem, sed indicem potius facilem, breuem, lucidum
et incorruptum, codicillum hunc nostrum sub nomi-
nis tui patrocinio in remp. emisit. Nostrum non est
tantas componere lites. Veianus armis Herculis
ad postem fixis iacet abditus agro: Perpetuo la-
trante cane, leo non rugit. Diu pugnavit P. Ramus,
dormitat tamen Aristoteles securus. Inani verbo-
rum sonitu sapiens Philosophus nunquam excita-
tur. Impar congressus Achilli. Nec vox hominem
sonat (O heros) certe. Quodsi dormitante duce,
spurium tubarum et armorum sonitum excitet, si
eò feruet ferturq; audacia, ut unus contra omnes
summos ac singulares, in omni facultate magistros
calcitret, intelligat, non omnia posse audaciam. Ne
Hercules quidem contra duos, ne unus Ramus
contra omnes Philosophos. Quo quidem glorioso
audacia contra sapientiam certamine, quod elo-
quentiam Ciceronis, sinceritatem Platonis, peri-
tiam Galeni, acumen Aristotelis reprahenderit,
utrū opinio eius sit maior veritate, perlecto codi-
cillo isto sub Iudice lis est. Deus amplitudinem tu-*

am

Inserted
Ans 8 D. 69.

De duplici Methodo

LIBRI DVO, VNICAM P. RA-

MI METHODVM REFVTANTES:

In quibus, via plana, expedita, & ex-
acta, secundum optimos autores, ad scien-
tiarum cognitionem elucidatur.

Authore Euerardo Dygbeio,

Anglo, in Artibus Magistro, Socio Collegij

*Dini Iohannis Euangelistæ Car-
tabrigiensis.*

LONDIN.

Ex Officina Henrici Binneman.

Anno. 1580.

DESCRIPTIO
LIBRARIJE

IN
HONORE

EDWARDI
SEPTIMI

REGIS

ANNO

DOMINI

MDCCC

HONORATISSIMO

Herói, Christophero Hattono,
Equiti aurato, Serenissima Regineæ Maiestatis
Stipatorum Duci, suæ celsitudini Vi-
cecamerario, & sibi ab honorificen-
tissimis secretis Consilijs,
EVERARDVS DYCBEIVS
Æternitatem.

EN tibi (Nobilissime he-
ros) licet exiguam, et sub breui
Duplicis Methodi contextu ad-
umbratam, minimè tamen obscu-
ram aut ignobilem animi erga te
mei significationem. Cui ut honos tuus, pre summa
ac honorifica humanitate qua in me, aliosq, musa-
rum alumnos contuleris semper erat charissimus:
ita quidem (unus ut pro reliquis spondeam) nihil
nobis gratius euenire poterit, aut quod magis cu-
pimus, quàm erga amplitudinem tuam etsi non
laudari facultatem, probari tamen industriam.
Quod si spes alit agricolas, et vere nouo zephero
Asy. puris

EPISTOLA

patris se gleba resoluit, et animus ubi amat, ibi
 animat, et fertiles plerumq; agri, maiore afferunt
 fructu et copiam, quam a seminatis manu accepe-
 runt: magna amplitudinis tue confidentia depastus,
 non dubito, quin animi erga te mei et voluntatis
 constantis seminaria, vere hoc nouo in teneram
 pectoris tui tellurem iniecta, tam altis in eodem ra-
 dices, fibrasq; firmas sint impressura: ut prae ferti-
 litate tam feracis soli, nobilisq; hospitij lenitate,
 emollita: ubi primo prae amore ceperint conques-
 cere, ibi etiam (quod & veris ad propagandum hu-
 mor naturalis, & beneuola animi erga te mei per-
 petuaq; constantia, & deniq; honorifica Nobilisq;
 tua gratia sperare me iubet) Non vigere modo &
 firmis radicibus herere, verum (quoniam Natu-
 ralis humor, solum sedemq; ortus sui perpetuo qua-
 dam desiderio affectat) animare etiam, ac Aprilis
 scatebris, Maij flores successiuos, virides etiam &
 redolentes (in quibus naturalis inest non fucatus
 nitor) magnae messis in morem editura. Hanc dul-
 cem quidem libereq; tibi concipiendam opinionem,
 verendum est ne tanta priscorum ac nouitij cuiusda
 Philosophi dissimilitudo, acerba sane recordacione
 animum tibi suffundat: In dissidio namq; viget
 plerumq; acerbitas. Dulce est nomen pacis: res v-
 tiq; salutaris concordia. Incandens ubiq; contentus
 et res prorsus est caelestis harmonia, quae vel ser-
 pentes

DEDICATORIA.

*pentes vel angues venenosos disrumpere solet. Huius
exosus P. Ramus, valedicto toto Philosophorū cho-
ro, eiusq; rectoribus summis Diuino Platone, sum-
moq; ingenio Aristotele: de unica methodo, multi-
plices in scholis dialecticis, et lites vehemētes semi-
navit. Gravis est vtrinq; querela, cuius non iudi-
cem, sed indicem potius facilem, breuem, lucidum
et incorruptum, codicillum hunc nostrum sub nomi-
nis tui patrocinio in remp. misisti. Nostrum non est
tantas componere lites. Veianus armis Herculis
ad postem fixis iacet abditus agro: Perpetuo la-
trante cane, leo non rugit. Diu pugnavit P. Ramus,
dormitat tamen Aristoteles securus. Inani verbo-
rum sonitu sapiens Philosophus nunquam excita-
tur. Impar congressus Achilli. Nec vox hominem
sonat (O heros) certē. Quodsi dormitante duce,
spurium tubarum et armorum sonitum excitet, si
eō feruet ferturq; audacia, ut unus contra omnes
summos ac singulares, in omni facultate magistros
calcitret, intelligat, non omnia posse audaciam. Ne
Hercules quidem contra duos, ne unus Ramus
contra omnes Philosophos. Quo quidem glorioso
audacia contra sapientiam certamine, quod elo-
quentiam Ciceronis, sinceritatem Platonis, peri-
tiam Galeni, acumen Aristotelis reprehenderit,
utrū opinio eius sit maior veritate, perlecto codi-
cillo isto sub Iudice lis est. Deus amplitudinem tu-*

am

EPISTOLA, &c.

am nobis & uniuersa reip. diuissime seruet inco-
lunem. **V A L E.** E Collegio Dni Iohannis E-
uangelista Cantabrigiensis, nono Calendas Maij,
Anno salutis millesimo quingentesimo octagesi-
mo.

Honoris tui studiosissimus,

Euerardus Dygbeius.

EVERARDI DYG-

BEI, DE DVPLICI ME-
thodo.

LIBER PRIMVS.

Argumentum totius disputationis
de Methodo.

ARISTOTELICVS: RAMISTA.

*Vid est (ô amice) quòd cùm tot sint
schola, tot tyrones, tot magistri, tot
ampla Philosophorum volumina, tot
eorundem compendia : claudicamus
tamen omnes in via scientiarum, nec eam in sci-
entijs perfectionem sumus adepti, quam olim in
Philosophicis Hermes: in Astronomicis Ptolome-
us : in Numeris Pythagoras: in Geometricis, Eu-
clides : in Musicis, Orpheus : in Poeticis, Home-
rus : in Dialecticis, Aristoteles : in Rhetoricis,
Cicero : cateriq, insignes in sua facultate magi-
stri? R. In promptu ratio est, si modo quod me
male habet dubiũ, hoc prius expedies. A. Quod-
nam id est? R. Numquid potest homini quaren-
ti, acerbius euenire incertitudine? A. Quod
sperat malum. R. Quia ipsa anxietas malum
est, siquidem in quarendo, nulla quies : in non qua-
rendo, nihil animi, nihil ingenij, nihil scientia.*

B

A. Quan-

DVPLICIS METHODI

A. Quantum suspicor arcanum aliquod investi-
gātū tibi, ingrata est questionis nostra incertitudo.

R. Potius etiam solatium: quia questio tua (qua-
tum intelligo) est dubitatio mea. Percontaris enim
de fine itineris illius, et effectu, cuius ego iam harco
in initio: idq; adeo quod me sollicitat (Phabo lu-
strante viam) dum ambulemus dicam. A. Quin
ad siluas hinc non procul, gressum unā & sermonē
dirigamus. Hec via multum mihi familiaris, at-
tentio-rem me tibi dabit auditorem. R. Percupio.

A. Quin tu pergens (precor) hoc me partici-
pes dubio: aut re, aut spe, aut consilio iuvero. R.

Discenti, maximum malum quod estimas? A.

Ignorantiam. R. Quod proximum? A. Erre-

rem, via incertitudinem, confusionem, malam me-
thodi dispositionem, & quod ego saepe. R. At at

(diuine vates) siste gradum. Hoc illud est: hinc

mea anxietatis origo: hac illa erit tibi Philoso-

phandi occasio. Vno verbo in capite morbi mei la-

borasti. Publicis namq; hodie redeuntē à scholis,

hodierna lectio me multum coquit & versat sub

pectore fixa: adeo ut animo incerto iam incede,

ac ferè perturbato. A. Quid est? R. Tot me

impediunt scrupuli, qui meum animum diuersè

trahunt: tot dissidentium ac penè litigantiū Phi-

losophorum opiniones, inuersaq; dogmata de me-

thodo qua recte ad scientias insistamus. A. Hac

in re, sicut in ceteris Philosophicis, Philosophorum
monarcha concilium imitandum censeo. R. Quid
illud est? A. In controuersijs probabile sequi: non
quod suū cuiq; dicier solet, sed quod aut omnibus,
aut plurimis, aut saltem sapientibus probatur. R.
Quid est quod omnibus? aut plurimis? aut quem
nos appellamus sapientem? vel quis tam sapiens,
qui methodum ad scientias veram docere potest?
A. In hac questione tua, & exordium sermonis
mei, & totius scientia, & maxima qua apud Phi-
losophos hodie viget controuersia, cardo vertitur.
Cuius explicationi impensior paulò, quod in Pla-
tone, Aristotele, Galeno, alijsq; summa authorita-
tis viris inueni tacitus: de eò tam diu quasi con-
sortem, quicum tam incundi laboris frugem par-
ticipem: Dum inter nos de duplici methodo fa-
miliares conseramus sermones, neuter neutri ce-
dens, neuter neutri repugnans, dum rationi conce-
damus uterq;. R. O infelicem discipulorum condi-
tionem, quibus pugnantium Philosophorum pro-
ponitur imitatio. Noster hodie, tantum unicam:
vos duplicem docetis methodum. At qualem? A.
Qualem tu si intelligas, amare velis. R. Imo nec
amo, nec intelligo. A. At odisse non oportet quod
non intelligis. R. Nec amasse quidem. A. Au-
sculta ergo iam paucis, quod intelligas, simul ac
ames: viamq; unà videbis & methodum, non quā

DVPLICIS METHODI

novitij nostri Philosophi (qui spernunt plerumq, quod non intelligunt) sed quam Plato, Aristoteles, Galenus, aliq, excellentes methodi magistri digna designarunt. R. Nulla gratior ab ore tuo potest desuere oratio, nec dubitanti mihi salutarior. A. Plato etsi e calis mentem delapsam confirmat, tamen una cum Aristotele, docet eam per synthese & sensuum functionem, ut queat (quando vult vel non licet) ad altiora sensim, ac pedetentim, tanquam per gradus sibi proximos surgere. R. Num hac quam narras sola est methodus? A. Non. R. A pluribus ergo terminis ordiemur? A. Non in eadem methodo. R. Num a nostra unica, eademq, analytica? A. Non, neque ea sola est methodus. R. Ab hac tua inferiori: A. Non: neq, ea est prima simpliciter. R. Neq, ab hac, neque ab illa, neq, ab utrisq? A. Audi, uno verbo non possunt omnia exprimi, nec omnia solent eadem methodo doceri. R. At tu nulla. A. Imo vero optima. R. Quana illa? A. E predictis altera. R. Qua altera? A. Speculanti, una: agenti, altera: Demonstranti, una: prorsus imperitos docenti, altera: Credenti, una: dubitanti, altera. R. Qua methodo veram me hodie methodum docebis. A. Qua vis R. A contrarijs terminis, istuc iter potest confici? A. Vt tu es. R. Adeon' tibi idoneus videor, in quem sic illudas: malus es & petulans Peripateticus.

cus. A. Num dictis nostris parvam fidem habes?
R. Nullam prorsus. A. Iam ergo aditum mihi
palam fecisti, & in alteram me methodū detrusisti.
Si enim crederes iam duplicem esse methodum, no-
bisq; priorem, primò à discente ingrediendam: or-
diremur à gradibus tua ignorantia proximis. Sed
quoniam tuis non satis credis, nostra autē suspecta
habes: alia aggrediundum est via. Ratione, non re-
gulis docendum: à perfectiori termino natura, nō
nobis notiori ordiendum: missa inductione nostri
concludendum est demonstratiuè. Non enim idem
est docere imperitum, querentem, cupientem: atq;
repugnantem demonstratione superare. R. Num
alia via in se ipsa explicanda quàm in alijs artibus
utitur methodus? A. Neutiquam ad eundem
discipulum, credentem scilicet aut non credentem.
R. Ergo qui tenet hanc methodum, is omnes cal-
let? A. Scilicet, si hanc absoluit. Methodus enim
precipua est ratio vniuersalis: idq; ut doceam
(quoniam partim dubitas, partim repugnas) potif-
sima mihi methodo hodie est utendum. R. Vnde
ergo in hac methodo ordiris? Vel quid primum de
ea doces? A. Idem eodem modo quod Aristoteles
primo primi posteriorum. R. Quid illud est. A.

DVPLICIS METHODI

CAP. PRIMVM.

In omni doctrina ac disciplina, quædam
prænoscenda.

R. Ergo scimus priusq̃ discimus. **A.** Neq̃ sci-
mus antea, neq̃ est disciplina reminiscencia
(ut apud Platonem Socrates) neq̃ sic ignoramus,
ut cum scientiam sumus adepti, dubitemus hæc ci-
nè illa sit quam prius desideramus. Itaque ma-
nifestum est duplex: nobis & natura. Secundum
Galenii illud in tractatu suo de decretis Hippocra-
tis, & Platonis: Si quis non credit eis quæ per
sensum & intellectum manifestè apparent, vanum
erit, cum alicuius artis constitutioni operam na-
uare. Hæc secundum Philosophum sunt tria: dig-
nitas, propria passio, subiectum. Nemo ad discen-
dum methodum accedit, qui non credit primo esse
rationem: quæ est dignitas. Secundo à principio
ad finem artificiose procedentem: quæ est propria
methodi passio. Tertiò, rationem artificiose proce-
dentem, esse methodum: quod est subiectum. Hæc
confuse tantum prænoscimus: nihil tamen scimus
priusquam gradus omnes & singulos, ab initio, ad
finem, primo inductione, postremo syllogismo distinctè
didicerimus. Hi omnes gradus unicam absolunt
rationem methodicam, & subiectum artis. Sic ta-
men, ut quidem eorum natura præcedant partem q̃
iter: quidam, medium agmen confirment: quidam
vniuersa

uniuersa methodo concludenda conducant, secundum naturam rei & conformationem nostri. A.

Quinam in methodo docenda primi sunt gradus?

A. In hac qua iam incedimus, simplicitas prima, propria, uniuersalis. R. Quae illa? A. Quod dum mecum multumq; cogitavi

CAP. 2.

Nihil posse sciri sine methodo.

Scire, est per causam rem intelligere. Causarum autem (ut docent Plato & Aristoteles) una est alia ordine ac natura prior. Intelligere (teste Themistio in Paraphrasi de anima) est rationem primam, à secunda : secundam, à tertia : tertiam, à quarta, in simplici apprehensione discernere : in complexa ad conclusionem necessariam connectere. In quibus est dispositio prioris ad posterius, & ab initio ad finem processio : in ijs erit ordinis observatio (non enim sine ordine ab initio ad finem recte peruenire possumus) at in omni inquisitione, proceditur à priori ad posterius : à discantis ignorantia, ad scientiam docentis : idq; per plures gradus sigillatim imbibendos (anima enim, ut docet Auicenna, non potest plura uno actu intelligere.) Ergo secundum materie subiectae dispositionem naturalem, discantisque apprehensionem propriam, impossibile est quicquam scire sine methodo. Ipsam vero

DVPLICIS METHODI

CAP. 3.

Scire methodum res est difficilima.

R. *Quae facilitatem reliquis ministrat omnibus, quae fieri potest, ut ipsa sit immitis domina ac difficilis?* **A.** *Imo quae fieri non potest? siquidem (ut docet Thomas, Logiciq; reliqui) difficilius est plura, quam unum comprehendere. Quae autem non plura modo, vel potius omnia ad scientiam redigit, verum etiam à principio ad finem, in singulos gradus, diuissim & coniunctim animaduertit: ea discendi, praesertim & imperito, ratio non potest esse non difficilima. In mundo, quod essentia statum & quietem pluribus emittit, illud inquietum magis est. In scientiis, quod pluribus dat lumē, id singulis est obscurius. In ciuitate, quae procuratio plurium saluti prospicit, quanto plures hi sunt quibus consultitur, tanto est ea procuratio periculosior & difficilior. Ergo (quod tute fatebere magis) non quae singulis regulis singularum scientiarum explicandis viam docet, sed quae per totam seriem dispersa, singularum & omnium unica recta est ratio, ad discantis indolem, ad materiae subiectae naturam, ad unam deniq; totius perfectam scientiam, eam scire res multo omnium erit difficilima. **R.** *Confusior ratio videtur & generalior, quam quae uno verbo potest expediri: eius ergo primos gradus primo exorsus edicas.* **A.***

CAP.

CAP. 4.

Methodus non potest intelligi sine relatione ad oppositos terminos.

Gometras si sequamur, scientia methodi constat ex initio, medio, & fine. Omnis enim extensio, est continuatio ab initio, per medium ad finem. Omnis ergo methodus (ut docet Aristoteles) erit ab initio ad finem. In qua proportionem, et si medium videatur via aut methodus, ducens à principio ad ultimum: Tamen cum initium unius methodi, sit finis alterius, huiusque finis, initium illius: medium in utraque methodo idem restat, sed non eadem relatione intelligendum: Omnium enim eius partium & totius est vicissitudo opposita: Quandoquidem oppositi termini, oppositam induunt naturam & nomen initii ac finis: quæ causa est, quod

CAP. 5.

Discens & docens opponuntur.

Doctrina ut est in docente, procedit à fine, discipuli opposita: desinit etiam ubi incipit disciplina. Itaque difficulter descendit perfectio artis ad imperfectionem nostram: Nec sine magno labore & acris animi contentione ad tam humiles gradus & penè agrestes (salvo artificij decreto) submittere se potest artifex, qui quidem sunt scientia si-

DUPLEX METHODUS

mul ac nobis accommodati. R. Illud nondum intelligo quomodo ab oppositis terminis, una scientie methodus surgat. A. Docet Albertus in libro de Secretis, omnem actionem fieri gratia contrarietatis. Similiter etiam Aristoteles, triplicem animi actionem contrariis terminis confici, triplici docet exemplo, in hunc modum: Simile nutritur simili, & contrarium contrario: Quale obiectum actu, talis est sensus potentia. Intellectus & intelligibile sunt eadem. Haud minus etiam ignorantia discantis & docentis scientia, unam artificiosam discendi methodum ab oppositis terminis statuunt: quod quidem clarius elucebit si distincte intelligamus

CAP. 6.

Quid est discere & docere.

ET si reminisci nos, potius affirmet Plato, quam discere ignotum, tamen redintegrationem istam esse disciplinam quandam, docet in dialogo de Regno his verbis: Philosophus qui erit, eum semper discere oportet. Id aut meditatione nostra, aut institutione alterius necessario fieri, euidenter in Alcibiade affirmat Socrates. Similiter etiam Galenus: discere nemo recte potest, nisi qui per sensus & exempla natura, alius quiddam colligit, quam quod praesens est: aut qui ab alio prae monstrante viam, ulteriorem ipsius artis gradum consequitur.

Ratio

DUPPLICIS METHODI

Ratio prior, dicitur *αὐτοὺς ἰδὲ ἀκτίναι*: posterior, disciplina. Viraq; autem nihil aliud est, quam ignotum & quaesitum, per informationem alterius certo comprehendere: In *αὐτοὺς ἰδὲ ἀκτίναι* enim, intellectus superius lucens, informat possibilem inferius quarentem, haud aliter, atq; vna voce didascalus discipulum discientem. Qui quidem cum sit duplex, haec causa est quod discipuli duplicis informationi, proponitur

CAP. 7.

Duplex disciplina.

Quadam est disciplina, cuius origo (teste Philosopho in primo Metaphysicorum) est admiratio & desiderium, discendi naturale. Hoc imbuti principio, discentes facile credunt. Alia est proecltoris iam, dubitantis etiam & ratione quarentis. Illi, fidem facimus per inductionem, huic, per syllogismum. R. Qua est causa dissimilitudinis tanta? A. Causam duplicis disciplina intelliges, si rite animo comprehendes

CAP. 8.

Quomodo se habent ars & natura, ad methodum.

Natura est fundamentum methodi, uniuersalem citra rationem magis intuens: sic tamen ut singulis singularem & quasi propriam rationem

DVPLICIS METHODI

tionem subministrare qua aptè ab alijs distingui possit, & facilius in methodum constitutioni suae accommodatam redigi. Ars verò, etsi multum confinis sit methodo, (quod proprium artis sit methodicè docere) tamen utitur methodo tanquam propria passione sua, sine qua rectè intelligi nequeat. R. Id tamen nondum intelligo,

CAP. 9.

Quomodo ars affecta est ad naturam.

A. Docet Aristoteles, artem eodem modo perficere naturam, quo forma suam materiam. Vnde egregie quidem & sapienter, artem in rebus, veritatis causam non modo efficientem instrumentalem, sed etiam naturalem & essentialē, demonstratione valida victriciq; affirmavit. Natura ergo confusum quiddam est, quod nobis scientiam per methodum distinctè ostendit: Iuxta Plotini illud de triplici ascensu ad mundum intelligibilem: Quenam ars, vel introductio, vel studium, quo eundum est reducit? R. Idem querenti mihi quid respondes? A. Quod summi Philosophi:

CAP. 10.

Dialectica est methodi magistra.

Dialectica (ut alibi docuimus) est ars artium, & scientia scientiarum: ad omnium methodorum

dorum principia aditum aperiens. Itaq; in inquisitione & expositione omnium scientiarum, dialectica est prior ceteris omnibus, ut docet Cicero: Omnes scientie adminiculo dialecticae sunt inventae: nec potest fieri ut ulla sit ars, nisi per dialecticam in formam redacta. Idem docet Plato de repub. Sola dialectica recto procedit ordine ad inveniendum quid unamquodq; sit, ac animi oculum luto barbarico obrutum paulatim sursum trahendum, ne ignorantia cano maneat demersus. Sola ergo dialectica methodus est magistra, quia sola omnium scientiarum docet principia inuenire: media disponere: ultima concludere. R. Tante in omnibus & singulis perfectioni ediscenda, quis erit modus? A.

CAP. II.

Methodus dialectica.

R. Huius propriam quadam via est qua utitur in suis regulis explicandis, an reliquarum communis? A. Quae sibi est propria, eam alijs accommodat artibus. Et si enim passim apud dialecticos dicitur dialecticam circa nomina *δὲ ὑπερταῖς θεσπεῖας*, versari: Iuxta Avicennam illud: Logica est de secundis intentionibus primis adiunctis: tamen in singulis scientijs pertractandis, non modo quasdam dictiones adinuenit artis eiusdem proprias,

D V P L I C I S M E T H O D I

prias, sed propriam quandam secundum materiam subiectam & directam ab initio ad finem procedendi methodum. Hinc

C A P. 12.

Methodi dialecticæ duæ sunt partes.

R. Etsi inuentio & iudicium questionem omnem absolunt, & dialectica artificium nobis dant integrum: tamen inuentio nihil conducit illi methodo explicande, quæ docendis imperitis proponitur, non argumentis nouis inueniendis. **A.** Ex instituto natura, primò res habet essentiam, deinde propriam passionem. Ex artis instituto, prius inuenitur, deinde de inuentis iudicatur. Vtraq; autem via ab essentialibus primò, ab accidentalibus procedit secundo, iuxta Platonis illud in Phædro: primū rei natura inuestigetur, deinde ea, quæ illi accidunt. **R.** Sole hæc sunt dialecticæ partes: sed cum totius cognitio ex speculatione partium oriatur, num hæc sole per se, an alterius adminiculo elucet? **A.** His explicandis occurrunt

C A P. 13.

Methodi dialecticæ tria instrumenta,

Definitio, diuisio, & argumentatio. **R.** Cur non partes potius appellantur? **A.** Non sunt ipsa via, sed facultatem ministrant viam ulterius producendi, quæ tandem redeat, & reflectat se quo velis.

velit. Neq; id perpetuo: in omni enim themate de
Methodo, non est locus definitioni, & diuisioni. R.
In quoniam? A. In themate composito. R. Vnde
ergo in illo est ordiendum? A. A causis. R. Hu-
ius methodi, quot sunt? A.

CAP. 14.

Methodi dialecticæ, quatuor sunt
causæ.

R. Quanam illa sunt? A. Materialis, forma-
lis, efficiens, finalis. Methodi dialecticæ causa
materialis, sunt voces secundæ intentionis, & ea-
rum regula. Formalis, priorum & posteriorum ar-
tificiose dispositio. Efficiens, discursus intellectus:
Finalis, habitus scientiæ perfectus: quarum omni-
um cum ratio non sit omnino unica, nec processus
idem,

CAP. 15.

Varia causarum ratio, Methodum parit
differentem.

Prima dialecticæ institutio, versatur circa sim-
plices voces. Simplicium vocum, alie sunt par-
ticulares, alie vniuersales, quæ sunt materia dia-
lecticæ. Dispositio, (quæ est forma) alia diuidit v-
num in plura: alia colligit plura in vnum. Intel-
lectus (qui est efficiens) in alijs primò, circa com-
plexa, secundo, circa simplicia: in alijs, contrà: in
alijs confusè: in alijs distinctè primò intelligit. Sci-
entia

DVPLICIS METHODI

entia (quæ est finis) in alijs, est speculatio causa: in alijs, necessitas conclusionis. Vnicuiusq; causa non est unicaratio: Ergo (quod optimi docent auctores)

CAP. 16.

Methodus non est vnica.

R. *Vnica est veritas. Quamobrem etiam veritatis via non est vnica? Vna via, raro est deuia: vnita virtus, plerumq; fortior. A. Cuius natura sine distinctione non potest intelligi, eaq; de causa, quam summi Philosophi in plures repugnantes species diuiserunt: eam qui vnicam esse velit, is confusionis, non via veritatem inuestigandi, est autor. R. Quæ cedo? A. Quia vniuersalia primò docere, est viam tenebris suffundere. R. Clarissima hæc est methodus. A. Est quidem, sed non nobis. R. Potestne lucidissima Methodus natura, nobis esse obscura? A. Non obscura modo, verum summi erroris & ignorantia abyssus. Sol est lucidissimus omnium, quem si aspexeris, & ipse sol, & reliqua omnia, postea tibi erunt tenebra: ita & lucidissimum natura, est nobis obscurissimū, quia (vt docent dialectici omnes) non est idem ordo nature & nostri: non idem notius nobis & simpliciter. Principia sunt lumina, nobis verò tenebra. Iuxta Thomæ illud: Intellectus noster se habet ad perfectissimam, tanquam oculi Noctue, ad meridiem.*

Non

Non est ergo unica methodus, quia lucis, & tenebrarum: mentis, & sensus nostri, & natura: descendendi, & ascendendi: progrediendi, regrediendi: texendi, retexendi methodus non est unica. R. Iam plane scio non esse unicam, nec tamen aperte dicere valeo.

CAP. 17.

Quot duplex sit methodus.

A Multae extant apud autores diuisiones methodi: quorum quidam habita ratione nostri rerumque eidem subiectarum, varias edocuerunt methodos: quidam tres methodi species affirmant: optimi duas: unus omnium Petrus Ramus tantum unicam. R. Hanc mitte, illarum primam edoce. A. Methodus (ut docet Plato in Timeo) dicitur dupliciter, idque secundum diuersas diuisiones. R. Harum primam imprimis audire cupio. A. Etsi nullo certo ordine apud autores simul omnes sunt descriptae, earum tamen prima hac sit:

CAP. 18.

Methodus alia popularis, alia exacta.

Popularis dicitur, quae secundum communis prudentiae regulam, materiam subiectam absoluit. Exacta autem methodus (ut quidam definiunt) est ordo & constitutio rerum aptis & accommodatis locis collocandarum. Alij: Methodus est via, quam ingressi, propositum eius ductu optime assequamur.

DUPLEXIS METHODI

quamur. *Aly*: Methodus est certa & regularis ratio docendi, discendiq; lex definiendi diuidendiq; praeceptionibus constituta. *Aly*: Methodus est compendiosa via veritatis inueniendae, & docendae, in quacumq; facultate. *Aly*: Methodus est praecedentium & consequentium artificiosa dispositio. *Aly* deniq;: Methodus est in multis ad eandem finem pertinentibus Eutaxia. Haec diuisio Methodi extat apud Platonem in Menone ubi agitur de statu Dedali volanibus ac in alijs dialogorum locis, tum maxime in Timaeo. Quo in dialogo methodum secundum naturam rerum quae in sermonem incidunt, variandam docet. Haec respicit methodum communis prudentiae. Exacta vero necessitatem conclusionis: ad quam quidem duplici procedimus itinere, quoniam

CAP. 19.

Methodus vna nobis, alia natura notior.

Dictum est prius, nos & naturam, discentem, & docentem, oppositos terminos occupare. Quaedam ergo est ratio nobis vicinior, cuius cognitio nobis euidentior simul apparet: qua freti ad scientiae perfectionem alius contendimus. Quaedam, qua lumen scientiae elucens ab opposito termino, sibi proprium parat iter. Plato harum primam, appellat *genesin*, alteram *diarexin*. Galenus priorem *syn-*

thesin;

thesin: posteriorem, analyfin. Aristoteles, prior-
 rem inductionem: posteriorem resolutionem, seu
 demonstrationem. Genesis in Phaedro apud Plato-
 nem definitur: Εχασον οὐδνοῖς .i. singulorum
 in unam rationem communem collectio. Generali-
 ter autem si de ordine illius quaritur, dicitur pro-
 gressio à partibus ad totum. Analysis autem, vel
 est totius in suas partes, vel finis in media, aliud
 ex alio retexendo & perquirendo, reductio. Dupli-
 cem hanc esse methodum, ab initio duplici ad du-
 plicem finem, per processum etiam duplicem, se-
 cundum constitutionem suam propriam & genuinā
 pergentem, aperte docet Plato in Mœnone, Alci-
 biade, Phaedro, & Timeo. Galenus in libro de me-
 thodo, & in libris de decretis Hippocratis & Pla-
 tonis. Methodorum deniq; unam nobis, alteram
 natura esse notiore, dilucidè docuit Aristoteles,
 easdemq; invicem multum discrepantes. R. Quo
 in loco? A. In illo ipsissimo capite & eadem con-
 clusione, è qua Petrus Ramus secundum Aristote-
 lem unicam esse methodum, eandemq; analyticam
 velis docere. R. Quo capite, quave conclusione?
 A. Secundo primi posteriorum Analyt. conclusione
 secundā his verbis: Priora autem & notiora sunt
 bifariam. Non enim idem prius natura, & ad nos
 prius: nequē notius, & nobis notius. Dico autem
 ad nos quidem priora & notiora, viciniora sensui:

DVPLICIS METHODI

simpliciter verò priora & notiora, remotiora. Sunt verò remotissima quidem, vniuersalia maximè: vicinissima autem, singularia. Et opponuntur hæc inter sese. Sic etiam in quarto primi Ethicorum, his verbis: At enim ne lateat nos eas inter se rationes differre, quæ à principijs profisciscuntur, & ad principia pergunt. Rectè enim Plato dubitabat, & quærebat, utrum à principijs, an ad principia sit ipsa via: ut in stadio ad calcem ab his qui pramia ponunt, an contra: enimvero semper à notis est incipiendum. Hæc duobus modis talia sunt: alia enim sunt nobis, alia simpliciter nota. Nobis igitur ex his incipiendū est, quæ sunt nobis nota. Similiter etiam capite tertio libri sexti Ethicorum, & primo primi Posteriorum, & eisdem penè verbis in hunc modum: cognitio quadam per inductionem, quadam per syllogismum commodissime fit. Idem docet secundo primi Politicorum: vniuersa ciuitas prior est una domo: & in capite primo e contra: Domus prior est ciuitate. In primo primi Physicorū: Non nobis eadem nota sunt & natura. In tertio Physicorum: non eadē est via à Thebis ad Athenas, & retro ab Athenis ad Thebas. Et in secundo secundi de Anima: Quoniam autem in rebus obscuris illis quidem, sed magis nobis manifestis quæq; res natura & ratione notior aperitur, &c. In septimo capite primi libri Metaphysicorum. Entium quæ-
dans

dam sensibilia, quadam non sensibilia. Tertio secundi in hunc modum: Quapropter institutum esse oportet quomodo singula admittenda sunt, quoniam absurdum est simul scientiam & modum scientie querere.

Deniq; in septimo undecimi Metaphys. primus intelligentie actus & maximè uniuersalis postremo à nobis intelligitur: Ergo, tam secundum totius mundi constitutionem, quàm summa auctoritatis Philosophos, longèq; principes duplex est methodus, quarum una nobis, altera natura est illustrior. Nobis enim obscurior est natura notior, & contra, huius repugnantia ratio est, quia

CAP. 20.

Duo sunt in homine principia, quibus duplici metho ad scientiam procedere contendit.

SAgax natura (teste Hermete ter maximo in Pymandro) hominem ab ortu sic instituit, ut duplicis methodi duplex in se principium representet, lucis scilicet & tenebrarum. Illo uniuersaliter primò, & confuse, diuinamus omnes: hoc particulariter & distinctè discernimus. Illud secundum Platonem, Aristotelem, & Galenum è mente primò descendit, hoc cum sensu incipit. Duplici à principio istoc, duplex porrigitur lumen, cuius aspectu primò elucet,

DVPLICIS METHODI

CAP. 21.

Non eandem esse methodum scientijs
inueniendis & docendis.

*E*andem analysin & inueniendis & tradendis
scientijs, unicam propriamq; esse methodum a-
libi docuimus: Et tamen non esse eandem simpli-
citer, eodem in loco pramonuimus. Quod quidem
ex distinctione utriusq; dictionis, & discipuli du-
plicis, hoc in loco clarius elucebit. Scientijs tra-
dendis duplex est methodus: una qua nobis est
via lucida, & qua ad nos scientias docendi sola
methodus iure dicatur. Cui ob opposito termino,
primò oriens inueniendi ratio, omnino est diuersa.
Altera, scientias tradendi methodus est perfectior,
& natura prior, vel potius prima. Hac eadem ana-
lysis, cum inueniendis tum indicandis argumentis,
unica propriaq; est via: sed non eadem ratione &
eodem respectu. Nam ut in eadem, descendimus
ab vniuersali ad hanc usq; conclusionem demon-
strando, sic dicitur principij ad conclusionem de-
ductio. Vt verò descendimus secundum inueniendi
methodum, qua procedit à deliberatione: sic des-
cendimus à fine per media. Ergo (quod in Theoria
nostra docuimus) simpliciter hoc non est dictum
de methodo analytica. At verò Petrus Ramus a-
nalyticam non modo inueniendi & docendi viam
precipuan, solamq; exactam, sed omnis impatiens
distin-

*distinctionis, nullam aliam vult esse methodum aut
 inueniendi aut docendi, quam potissimam hanc &
 demonstratiuam, quæ exacte inueniendis & docen-
 dis scientijs potius quam nobis instituendis est ac-
 commodatior: cùm tamen docendi methodus pro-
 pria, non modo non est eadem, sed huic itinere con-
 trario procedit. Id docet Socrates apud Platonem
 in Alcibiade: Nonne hac sola cognoscis, quæ ab
 alijs didicisti, vel quæ ipse per te inuenisti? Et
 Aristoteles in primo Metaphys. homines primo,
 proposito fine, ad artes inuestigandas excitati sunt:
 Indeque ad preceptorum obseruationem descende-
 runt. Quæ quidem verba, siue ad docendi metho-
 dum secundum demonstrandi artem ex actiorem,
 siue nobis accommodatiorem referantur: non ta-
 men est eadem via & processus vtriusque. Inuentio
 enim in eadem analysi descendit, tanquam à con-
 fuso ad determinatum: Doctrina ab eo quod est
 determinatum, surgit ad illud, quod iam est incer-
 tum discenti. Quorum genuina quidem progressio,
 secundum Platonem, Aristotelem, & Galenum,
 non minus differunt quàm via ab initio ad finem,
 & rursus à fine ad initium. Inueniendi ratio, pri-
 mò oritur à deliberatione finis: Docendi vel des-
 cendit ab vniuersali, vel ascendit à sensu ad intel-
 lectum. R. Qui id fieri potest? A. Hoc fa-
 cit nominis multiplicitas, quia analysis dicitur*

DVPLICIS METHODI

vel descensus à fine ad media, vel à generalibus ad specialia. Quarum quidem acceptionum priori, ad artium inuentionem homines primo excitati sunt: posteriori, in eisdem explicandis sunt vfi. unde cōcludimus unā cum doctissimis Peripateticis, methodum scientias inueniēdi, contrariam esse methodo easdem docendi: & tamen si perfectiorē docendi methodum intelligamus, utraq; est analytica & diuisionum particeps, quarum prima est

CAP. 22.

Methodus inueniendi duplex,

Artium inuentio, primò ab vniuersali finis deliberatione, ad media est profecta: secundo à generatione mediorum, vsq; ad finem. Quæ ratio etsi à priore suam traducit originem, tamen processu illi contrario fertur. Illa est inuentio vniuersalis, ac de tota scientia deliberantis: hæc particularis, media generantis. Deliberanti, finis est prior, agentis, media. R. Docendi methodum audire cupio, A.

CAP. 23.

Duplex est docendi methodus.

Sicut inueniendi, sic etiam scientias docendi duplex est methodus: quarum utraq; est sibi inuicē repug-

DVPLICIS METHODI

repugnās, & ab oppositis terminis procedens: *Amba autem inueniendi methodo contraria. Docendi primaria ratio & secundum exactum artis institutum, est analytica, descendens ab vniuersali, prima, propria causa, ad ultimam conclusionem particularem. Secundaria autem e regione surgit ab imo ad summum, per synthesein, quam Galenus artibus disponendis & explicandis, affirmat maximè esse accommodatam. Prior est & in hac methodo qua iam insistimus, prius docenda*

CAP. 24.

Methodus analytica.

A Nalysis est diuina virgula, quæ gressus dirigit mortales, ad lucidum veritatis fontem. Hæc Homeri aurea est catena, cuius gradibus ascendimus ad Chrysalinum scientiæ cælum. Hæc fidem non implorat nostram, quia est ratio certa & indubitata, aliam causam ex alia resoluendo, colligens, donec nos credere facit. Hæc methodorum est exactissima, sed nobis obscurissima & remotissima. Itaq; posterius est edocenda, nisi quod dubitatio tua in principio sermonis nostri, me ad hanc methodum direxit. R. Intelligo. Sed quisnam huius methodi gradus est primus? A. Vt in regulis inueniendi prius accepisti,

DVPLICIS METHODI

CAP. 25.

Analysis varia est acceptio.

ET si analysis nomen sit uniuocum, & uniuoca tantum in suam methodum admittit, tamen eius varia est acceptio pro varietate sua qua eodem modo procedit à varijs terminis: sic tamen ut semper à confuso ad distinctiora descendat. Quo verbo, eam à compositione distinguimus. Quia plura non colligit in unum, sed resoluit quodq; in gradus primæ simplicitatis suæ: idq; non una eademq; via fieri, docent tot apud doctissimos authores eiusdem diuisiones. Alcinonis analysis tres species docet: prima est à sensibilibus, ad intellectilia: secunda, à demonstratis, ad demonstrabilia: tertia, à suppositis, pergit ad ea quæ sine suppositione sunt. Petrus Ramus quatuor species: à genere, ad species: à partibus, ad totum integrum: à fine, ad media: à causis, ad effecta. Secunda, omnino non est analytica. Ex fidelissimis Aristotelis interpretibus, methodi analytica tres species accepimus: prima est superioris ad inferiora, luminis expansio, siue inferioris ad suum superius renocatio: secundo poster. Secunda, est totius integri in suas partes resolutio, ut syllogismi, in pronuntiata: pronuntiatorum, in terminos: Primo, prior: Analyt. Tertia, est finis in sua media resolutio, ut felicitatis in actionem & virtutem. R. In tan-

DVPLICIS METHODI

ta varietate eadem semper manet immobilis docendi forma? A. Id statim intelliges, si ascultabis

CAP. 26.

Vtrum methodus analytica sit ascensus, vel descensus.

Logici, progressionem à particolare ad vniuersale, appellant ascensum: à superiore ad inferius, descensum. Quo quidem in verbo non minor varietas aduertenda est, quàm ipsius analyticos. Sine enim ab vniuersalibus, simul demonstrantes, resolvamus: siue à toto ad partes integras: siue à fine ad media: tamen (etsi diuersa ratione & modo) descendimus à confuso ad distincta, quod quidem eo respectu quo est, confusum est vniuersale & superius in eo genere resolvendi, etsi non positive & absolute. Itaq, quòd analysis est multiplex, in eo etiam multiplicem denotat descensum, quo rite intellecto, nobis elucebit illico,

CAP. 27.

Quomodo differunt demonstratio & analysis.

Omnino idem non est, conclusionis proposita analysin facere & eandem demonstrare. Analysin facit, qui à quæstione procedit per proximam causam, ab hac, ad tertiam: perpetuò causam
aliam

DVPLICIS METHODI

*aliam ex alia retexendo, donec ad primam sit de-
nuntum. Demonstrat verò, qui à causa prima de-
scendit per proximam, reliquasq, inferiores, donec
quæstionem suo lumine illustret. Qua quidem ra-
tio, penitus paulò si introspectiatur, eadem est
cum prima specie analyseos, descendente ab uni-
uersale ad particulare, non tamen eodem respectu,
est & demonstratio & resolutio: ut enim lumen
radialiter omnibus inferioribus emittit, sic demon-
strat: ut verò derivatur hoc lumen ab uno in mul-
ta, sic est resolutio, & tamen*

CAP. 28.

**Non est idem descendere ab vniuersale ad
particulare per analysin, & per
diuisionem.**

***E**T si resolutio diuisioni adeo sit affinis, ut eam
Platonis more diæresin non nunquam appelles
Aristoteles: differt tamen methodus analytica à
diuisione, quod analysis unica essentiali differentia
resoluat se in omnia particularia, & singula, diffe-
rentiam in eis sortita: at diuisio duplicem diffe-
rentiam, eandemq, oppositam iam habet in se, quæ
non sumit ab ipsis diuisis, sed eisdem infert. Prete-
rea, non potest fieri diuisio in vnâ speciem, at re-
solutio potest, etsi id minus videtur, quia*

CAP.

CAP. 29.

Analysis est methodus primò docens
perfectissima.

DVplicem iam edocnimus methodum, duobus à
terminis proficiscentem: quorum alter, impe-
ritia nostra: alter verò, perfectionis scientie pro-
pinquior. Hic terminus cum sit primam scientie
lumen, eiusq; explicandi, sola demonstratio sit me-
thodus: non modo verum est Aristotelicum illud
demonstrationem esse syllogisimum scientificum: sed
quoniam eius opus est, perfectam causam docere,
idq; secundum primam perfectionem scientie per-
fecta hac sola methodus erit: quia primò à causa
perfecta, medio perfecto, ad conclusionem perfectā,
procedit. R. Quare nos imprimis, hanc non sequi-
mur viam? A. quia

CAP. 30.

Methodus exactissima non est nobis
aptissima.

IN scientijs (ut docent logici) quò gradus certior
est & exactior, eò etiam prior: Quò prior, eò v-
niuersalior. Quò vniuersalior, eò nobis confusior.
Incipienti, confusio maximum est incòmodum. Ita-
que ad discendum accedentes, magnum nobiscum
plerunq; apportamus malum: à distinctis enim dis-
cere incipientes, eodem momento præ vniuersali
mentis apprehensione, ad prima nos erigimus: haud
aliter

DUPPLICIS METHODI

aliter atq; acum in area quarens, primò, uno aspectu totam aream oculis lustrat: Deinde sensim ac pedetentim singulas eius portiones obseruat, donec in punctum eundem oculos coniecit ubi latet acus: Ita nos quidem primò scire cupimus vniuersa, ea tamen haud aliter quàm confuse ediscere possimus, quia intellectus noster (ut est in nobis) melius se habet ad tenebras, quàm ad lucem. Exactissima ergo methodus

CAP. 31.

Analysis, docenti quàm discenti accommodatior.

Dicens, utrumq; terminum (quo artem inferius deducat, discitem superius efferat) uno in habitu possident, magis inclinatur in vniuersalitatem scientia & perfectionem. Nec sine magna difficultate, vniuersalem artis speculationem, ad infirmitatem discantis, reducere potest. Id docet Plato in Alcibiade, & Aristoteles Ethicorū secundo. Itaq; exactam hanc methodum, non nisi in artibus plerumq; prouectioribus docendam, & non nisi inter summa eiusdē artis fastigia locandā, docet doctissimus Carpentarius, Petro Ramo in hunc modū respondens: neq; in hoc tibi repugnabo, quod hunc ipsum descendendi modū, in posteriori parte artis describendi explicandum arbitraris. Eodem consilio Aristoteles posteriora Analytica, in postrema parte qua

te quæ de iudicio tractat dialectico, tanquam docē-
ti quā discenti accommodatiore, collocandā duxit.
Cum hoc sit summum artis fastigium, eo in princi-
pio non affectato,

CAP. 32.

Discenti alia incedendum est via.

A Fine nemo incipit, causam scire est finis scien-
tia. Nos sumus initium itineris: perfectio artis
& demonstratio, est finis. Demonstratio à summis
primò descendit: nostra cognitio primò ab infimis
ascendit, Ignorantia, & scientia: nos & natura, su-
mus oppositi. Ergo non hac sed

CAP. 33.

Methodo nobis facilima, artes sunt
discendæ.

Methodus, (secundum Galenum) à materia
subiecta natura eo usq; ordiri debet, quousq;
nobis ea ratio plana erit & directæ. Itaq; sine in-
sublimioribus, siue inferioribus versetur doctrina,
sic tamen erit disponenda, & ad eam humilitatem
graduum, facilitatemq;: ut sit proportio quadam
& harmonia, inter ignorantiam discantis, & artē
docentis: ut neq; abiecta nimis sit prima artis cō-
stitutio, modo eam discipulus negligat: nec nimis
alta & elata, ut eam desperet: sed similis natu-
re omnino cum animo discantis, ut facile eam ap-
prehendat simile gaudens suo simili. Sicut enim in
visu

DUPPLICIS METHODI

visu, quale est obiectū actu, tale est sensus potentia: idq, tum optimè fit, cum neq, nimum est, neq, minus quam par est luminis: & in Physicis, non ex contrario fit contrarium simpliciter, sine medio: ita nec in scientiis, ex ignorante fit sciens repente: sed tenellis ingenijs iamq, imperitis, gradus scientiarum facilissimi primò sunt proponendi: certi tamen & directi, qui expeditum iter ad summa scientiarum lumina parant: In quibus perfecta scientias docendi methodus claret, non nisi perfectioribus ingenijs, idq, per hanc quam docemus eo usq, prouectis, edocenda. Fortioribus robustiora solemus parare obsonia: agris verò & imbecillioribus faciliora ac liquidiora. In scientiis iam institutos, uniuersum artificium docemus methodo analytica: imperitos autem sibi notissimis & facilissimis. Quod planè edixit Socrates apud Platonē in Theaeteto his verbis: Quoniam humana natura imbecillior est, ad artes earum rerum quas nunquam est experia: itaq, faciliores redduntur his quæ nobis sunt familiaria: Quæ item ratio nobis est accommodatissima. Similiter etiam Hipocrates (ut docet Galenus in libris de decretis illius & Platonis) in hunc modum: Quædam sunt facilissima cogniti, quædam non ita. Exordium a facilissimis, quæ ab omnibus ob euentiam conceduntur, faciendum est. Id etiam Platonem fecisse ex his verbis intelligi potest: vniuersalis

LIBER. I.

*uniuersalis methodus, sine exercitatione multa in
 singulis,artificē efficere non potest. Idē etiam A-
 ristoteles sexto Ethicorū his verbis: At ex antea
 notis fit omnis scientia: nam alia,per inductionem:
 alia, per syllogismum efficitur. Atq; inductio qui-
 dem,principium est ipsius uniuersalis. Idē apertē
 docet Plotinus,in libro de triplici animi ascensu,in
 hunc modum: est utiq; omnibus processio duplex:
 una proficiscentibus: altera autem ad summa pro-
 fectis. Illam nobis istac esse priorem, quis non vi-
 det? quod quidem etsi omnes alij negarent, idem
 tamen prae alijs omnibus affirmat P. Ramus in in-
 stitutionibus dialecticis sic scribens: Methodus
 clariū procedit, obscurius sequitur. Quod si quis
 hoc loco instet eum clariū natura intelligere:illud
 non modo nolle eum, sed ne posse quidem intelligere,
 contendimus. Primum docemus, clariū procedere,
 & obscurius sequi, dici respectu illius, qui iam
 methodum est ingressurus: siquidem homini egre-
 dienti,propria domus est notior reliquo itinere: &
 quò remotior est gradus unusquisq; ab incipiente,
 tantò est obscurior: ultimus autem obscurissimus.
 Ergo lucidiū procedit methodus, obscurius etiam
 sequitur respectu nostri: aut quod nobis est obscu-
 rissimum,& confusum,erit prima directio ad sci-
 entiam: Quod est finis erit initium: Quod sum-
 ma scientia,primus erit Methodi gradus,ad scien-*

DVPLICIS METHODI

tiam. Veruntamen, magnam hanc discrepantiam videamus: ad discendum accedis: methodū ingrederis: hac, quoad naturam, non quoad nos, clariùs procedit, obscuriù: verò sequitur. Ergo à clarissimo natura. Hec est causa prima lucidissima, reliquis omnibus lumē prabens. Ergo non ulterius est progrediendū, quia initio iam scimus, siquidē primā causam tenemus, scire enim est primā causam intelligere. Ergo methodus constat ex initio & fine sine medio: nos sumus initium, primū principium demonstratiū est finis. Ergo ut sciamus, à scientia proficiscimur ad ignorantia, non ad scientia pergitur. Ergo tenebra & confusio, quarenti prima sunt directio methodi. Ergo primū intētionē (cuius contrariū docet Aristoteles) nō erit ultimū executione, sed executionis gradus primus, si sic interpretandus sit P. Ramus. At verò id non modo per impossibile, verū etiā pluribus doctissimorū autoritatibus, refutauimus. Qui omnes uno consensu, docent, Methodū à gradibus nobis notioribus ordiri, sicq; eam per priora nobis, tandem nos ducere ad summū scientie culmen, natura lucidissimū, nobis verò obscurissimū & ultimū. R. A quibus gradibus primò incipit hac methodus? A.

CAP. 34.

Methodus facilima, oritur a notioribus nobis
A Notis, secundū omnes Philosophos, primò est incipien

LIBER. I.

ripiendū. Nobis autē notiores gradus, sunt etiā propinquiore: y autē cōmodissimi sunt & maximē nobis familiares, à quib⁹ primò ordiebatur methadus Pythagorica, à doctissimis viris, dicta popularis docendi simplicitas, sine qua ad scientiā aspirare nō possumus, ut docet Plato in hūc modū: numquid ergo potest aliquis singularū rerū ignorata veritate, similitudinē eius quod ignorat, aut magnam, aut parvā, in alijs discernere? Respondet Phaedrus, nullo modo id potest. Similiter etiā in Alcibiade primò, Socrates: dic mihi, à quo didicisti? Alcib: à vulgo. Socra. perpulebri hi sunt magistri, qui ne ad ludum talarē, sufficiēter docere possūt. Alcib. Multa docere possunt, ludo talari meliora. Socra. Quānā? Alcib. ut est Gracē loqui: ab his enim primò didici. Idem plane concludit cōsensus Louanij, his verbis: sicut frustra coneris eum docere eloqui, qui nescit loqui, neq. spes est qui latine nescit, hunc ornatē aliquādo esse dicturum: ita etiā frustratā, nauant operam in vniuersalibus qui non prius distinctē norunt particularia. Hac etsi delucidē satis dicta esse videantur, tamen planius est dicendum

CAP. 35.

Quid propriē intelligitur, per prius ad nos.

R. Ordo natura est quo partes pracedunt totum. Quī sit ergo, ut qui totius rationē ediscunt, hi primò ab aliqua eius parte incipiūt: & qui cōplexa

D. y.

docere

DVPLICIS METHODI

docere volunt, hi primò ab incòplexis, methodū inchoant, quemadmodū dialectici panè omnes? A. In causa est, quòd secundum deliberationem finis vniuersalem, & in confusa notione, totum compositum, est prius nobis suis partibus, non natura. In distincta cognitione, partes sunt priores nobis, quia sunt distinctiores. Discimus enim & docemus singula distinctè, quia proprium artis est distinguere, non confundere. Qua in re (quod dicturus eram) duplex est partis consideratio: una, ut se habet ad totum: sic omnis vox simplex prior est natura propositione, & vniuersaliorem notionem prae se fert. Alia, ut se habet ad nos, & sic est particularis, quia est distinctius. Totum autem omne, partibus est còfusus, quia multarum partium in unam rationem confusam est collectio. Totum ergo discimus primò confuse: postremò distinctè: partes primò distinctè, confuse verò & vniuersaliter postremò. Prius ergo dicitur natura, quod est confusus: prius nobis quod est distinctius. Quale quidem est singulare, respectu còmunis, incomplexum, respectu complexi: sensibile, respectu intelligibilis. Quae quidè ultima species, in hac methodo primam vim obtinet, quia

CAP. 36.

Sensus est initium notitiae nobis prioris.

Prima differentia animalis (ut docet Arist.) est sensus. Quem quidem primae abstractionis, notitiae q̃

notitiæq; esse initium, planè docuit Hipocrates in hunc modum: Si nullum in nobis naturale est principium indicandi, neq; artificiosè quicquam poterimus inuenire: sin tale inueniatur in natura, in arte utiq; confirmabitur. Affero omnes habere naturalia iudicia. Quanam? oculos (inquam) qui visibilia: aures, quæ sonora: ceterosq; sensus, similiter, ad cetera obiecta dispositos. A quo quidem naturali, primoq; cognitionis nostræ principio, procedit componendi methodus, ut patet apud Aristotelem Metaphis. 1. & poster. 2. ubi docet ex multis sensibus, fieri experientiam: experientijs, memoriam: memorijs, scientiam. Similiter etiam. 2. Anima: actio prima ab obiecto ad sensum: per hunc ad intellectam ascendit. Haud aliter Socrates in Theæteto primo, sensum: secundo, phantasiam: tertio, opinionem, notitiam formare docet. In Mænone, quid est lex? utrum sensus aliquis, vel declaratio, quemadmodum quæ discuntur. In Philebo: vox perfectio quæ ore excedit, una est: rursus infinita, multitudine cunctarum & singularum. Hanc viam quasi solam et ad scientias proximam, Aristotelem reliquisse, præter prædicta ipsius testimonia, testatur Iacobus Carpentarius P. Ramum affatus in hunc modum: Verum (Thessale) finge in scholam tuam puerum aliquem esse deductum, cuius animus nuda est tabula, in qua nulla adhuc notiones sunt efformate,

DVPLICIS METHODI

tamen efformanda: num illi imperabis ut ordinem aliquē sequatur, progrediaturq; à singulis ad speciem imā: ab hac, ad genera inter media: tandem ad ipsum genus summū? Nec enim id dubium est quin Aristoteles hoc idē fieri voluit. Idem docet Scotus super primo Metaphy: iuxta sensum Philosophi sic scribens: sensus, sunt nobis ad duo necessarij: ad necessitatem, & scientiam. Qui cum sunt singulares, plura simul nō possunt sentire, sicut nec plura nos simul discere valeamus. Huius methodi elementa prima sunt voces simplices: vocum, litera & syllaba, quibus simul colligatis, discenti elucebit illuc

CAP. 37.

Quid est compositio.

Tribus voculis apud autores significatur methodus procedens à notioribus nobis: synthesi, genesi, compositione. Hac tam apud Platonem, quam Aristotele, est multorum in unam cōmunem rationem collectio. Genesis, dicitur origo rei ex eorū ex quibus constat unione. In Phedro autem appellatur compositio. Si de ordine eius queratur: est progressio à partibus ad totum. Quod cum duplex sit, synthesis quoq; duplex est ratio: prima, singularū notiorum, in animo, una generalis efformatio: secunda, est partium in toto integrali coniunctio. Cuius quidem methodi progressionē, recte intelligamus

CAP.

LIBER. I.

CAP. 38.

Quare in disciplina, compositio præcedit analysin.

In methodo nobis facilima, compositio prior est analysi, quia partes in generatione sunt priores toto. Compositio procedit à partibus ad totum, resolutio non potest fieri nisi in partes. Itaq; & præcedit analysin, &

CAP. 39.

Compositione artes primò sunt discendæ.

Compositionis est ab uno methodum incipere, ut docet Plato in Philebo. Vnum (secundùm logicos) facilius cõprehenditur quàm plura. Facilima methodo artes sunt docenda. Ergo illa ipsa qua orditur ab uno, ut doceat plura: ab incomplexo, ad complexum: a parte ad totum: quandoquidem hæc via nobis est facilima, ut plane loquitur Socrates apud Platonem in Theateto his verbis: literas primò omnino didicimus & elementa. Ut si quis de prima Socratis syllaba percontetur, Theat. S. et O. Soc. Itaq; primò discendū est S. et O. quā totam syllabā: ut ex ratione seiuncta elementorū, fiat definitio coniecta compositorum, quibus elucet

CAP. 40.

Compositionis & resolutionis vsus.

Triusq; methodi vsus est, querētē ab initio in orbem tractū finē rectè perducere. In quo qui-

D. iij.

dem ver-

DVPLICIS METHODI

verbo tam ipsius artis ratio necessaria, quàm discentis commoditas secundum Platonem intelligitur: In Philebo enim & Phaedro ad artium constitutionem, diuidendi & componendi artem, affirmat quàm maximè esse necessariam, duobusq; modis nobis precipit in eis esse exercendum: uno, ut à specialissimis ad primum genus ascendamus componendo: altero, ut à primo natura, maximeq; generali, ad ea quae nullam amplius sectionem patiuntur, descendamus per medias differentias: quibus definitiones constare, docuit in Ciuili, & Sophista. Hec sunt

CAP. 41.

Instrumenta quibus vtraque methodus conficitur.

Neq; artis ipsa, neq; earum propria passio (secundum Aristotelem & Platonem) sine definiendi & diuidendi exercitatione confici potest. Itaq; ut melius ea intelligamus qua viam faciliorem reddunt & exactiorem, primum docendum est

CAP. 42.

Quid definitio & diuisio.

Definitio est propria, completa, & essentialis rei cuiusq; explicatio. Diuisio est totius in partes distributio. Eorum essentiam immediate sequitur

CAP.

DVPLICIS METHODI

CAP. 43.

Vsus definitionis & diuisionis.

Definitio & diuisio, non sunt illa quidem metho-
di (ut planius postea) etsi Plato & Galenus
duas pulcherimas vias, eadem appellarunt. Sed duo
sunt potissima instrumenta, rectè producendi me-
thodum, ut patet apud Galenum in hunc modum :
Rationalis artium constitutio sine exercitatione
compositionis & diuisionis, fieri nullo modo potest.
Sic etiam Plato : Qui vocalem vel consonantem
dixerit, nondum omnia, humana vocis elementa
nominauit : sed duas tantum generales & primas
differentias. Quod si vocales, rursus in longas &
breues bifariam, ancipites, trifariam : sed & mu-
tas primum in aspiratas, tenues, & medias : dein
rursus tripartito harum singulas : mox reliquas
propria sectione diuidat : Ita viginti quatuor ele-
menta, vocis qua Græci utuntur inueniet. Quippe
id tum dixisse videtur, quod elementorum, quadam
vocales, quadam consonantes : nondum tamen om-
nium elementorum artificem, & planè scientem
auditorem reddidit. Sed si quis ubi in longas, bre-
ues, & ancipites diduxerit : adiciet, duas esse bre-
ues, nempe, ε, ο : duas longas, η & ω : tres etiam
ancipites, α, ι, υ : sic etiam auditorem suum de
omnibus vocalibus artificem probum efficiet. Itaq;
diuisio est medium artificiale, cuius adminiculo,
disci-

DVPLICIS METHODI

discipulus ad distinctum artis gradum dirigitur, sicut & definitione ad gradum sibi notum & euidentem. Hinc diuisionē utilem esse ad methodum perficiendam (sic tamen ut ima particula analyseos senseri debet) docet Aristoteles in libro de ratiocinatione. Definitioni autem tantum non modo Plato, verum etiam Aristoteles tribuebat, ut alterum eam sciendi modum 2. cap. lib. 1. & cap. 3. lib. 2. demonstrationis appellauit: & ad analysin tanquam partem quandam reuocauit. Horum usus est, distinctiorem ac planiorem methodum reddere. Est tamen in methodo;

CAP. 44.

Definitio non est primò discenda.

Imprimis non est discenda definitio, quia re esse, & quid est, quemq; docendum prius habere oportet: primo primi poster. Analyt. Quod prius nouit, minus, & impossibile est aliter nos initio discere, quā antea: illud imprimis docere non superfluum modo verum etiam obscurum, & discēti impossibile esse, & docet Philosophus, et methodi vera ratio. Nemo discere cupit dialecticam, quin prius nouit, eam esse scientiam, & etiam bene differendi: hac tamen prae notitia, nihil ipsius artis didicit: sed cum discere incipit, cum gradum primum & principium huius artis, accepit, quo bene intellecto, eius lumine ulterius faciliusq; ad reliquā artem proficisci valeat.

Itaq;

Itaq; Aristoteles non definit Dialecticam in initio, sed primò docet vocem uniuocam & equiuocam, qui quidē est primus gradus Dialectica. Discentes praeiorunt definitionem: ergo eam in initio docere est superfluum. Confusa est definiendi ratio: ergo obscura. Definitio est ratio multorum brevis & unica: ergo eam primò discere est confusionis methodus. R. Quin Cicero à definitione ordiendum docet, & chorus etiam Dialecticorū, definiendo incipiunt docere. A. Cicero id vult in Themate simplici, & in quibus requiritur auditorum approbatio. Dialectici autē in hoc prudentia communis methodū sequuntur, quae potius rhetorica est, quam dialectica, & mixta etiā potius quā simplex & per se. In qua docenda definitio primò non est locanda, ut docet Carpentarius his verbis: At cū artē iam inuētā, & per analysin constitutā, gradatim cōponere volumus: nec ad eā tā hominū studia excitare quā rudes instituere, & hos à primis elementis ad summū fastigiū per genesin, quasi manu ducere: tum ut ab eius definitione incipiamus, nihil est necesse: satisq; est si cū ad principē partē summūq; artis sit deuentū: tum eius naturā definitione terminemus. Itaq; definitio in initio artis nō est proponēda: quin potius in primis elemētis sic exercendi sunt, ut adhuc nesciāt quae instituti summa sit, donec ad principem partē sit deuentum. Hac est maxima causa,

DVPLICIS METHODI

CAP. 45.

Quare Aristoteles non orsus est
à definitione.

Non modo quia ratio discendi est inuenta, definitoria methodo non est usus, sed quoniam cum Euclide ac reliquis artium authoribus probe intellexit, arti absolutè constituenda, aut institutioni nostræ, minimè conuenire. Qui quidem cum singulas scientias eodem tractauerunt ordine quo omnes inuicem disponuntur: nullo modo (ut planius dicemus postea) definiendi ratione primo uti poterant: siquidem

CAP. 46.

Secundum compositionem Scientiæ methodicè inuicem disponuntur.

Omnium & singularum scientiarum unica peculiarisq; methodus est compositio: quia (ut refert consensus Louanij) omnium artium una est quasi cognatio, & unum sapientiæ corpus absoluunt. Neq; verò simpliciter id dictum est, ac si singula immediatè surgerent ab elementis grammaticis, cum ex vocibus constent singula: verum ut propria est vniuscuiusq; ratio, sic à primis proprijs sue facultatis elementis oritur. Id lucet è duplici differentia scientiarum: quarum tres sermocinales: Grammatica, Dialectica, Rhetorica. Quatuor Mathematica: Arithmetica, Geometria,

tria, Musica, Astronomia. Sermocinales haud minus diuisum in propria artis principijs, quàm sibi inuicem coniunctim, ad methodum compositionis sunt disposita. Grammatica enim literas ponit, syllabas ac dictiones componit. Dialectica mortuis his dictionibus viam significationis & concludendi vim addit. Rhetorica utrisq; ornatum, tanquam colorem & venustatem inducit. Similiter etiam Mathematica: continuum surgit à punctis, constituens Geometriam, & huic pedisequam Perspectiuam. Discreta, colligit unitates in rationem unam Arithmeticam, & ex hac Musicam. Ex omnibus autem, tandem tanquam multorum caput membrorum & duplicis quantitatis unica excellentia, in summo claret Astronomia. Ad methodum ergo compositionis, omnes & singula scientiae disponuntur, etsi

CAP. 47.

Non eadem est methodus totam scientiam & singulos eius gradus interpretandi.

Plato in primo de repub. pluribus docet, communia à proprijs discernere, & similia à dissimilibus. Eius consilio freti, an eadem sit methodus in tota scientia & singulis eius gradibus explicandis, querimus. In utrisq; autem non modò verè dictum oportet (ut vult Galenus) sed etiam deter-

minatum:

DUPPLICIS METHODI

minatum. Id fit per gradus certos & determinatos totam artem componendo, gradusq; singulos, in singulares proprietates resolvendo. Vnde liquet (quod optimi affirmant autores) quod etsi per certos gradus & distinctos ad uniuersum artificium (quod est thema compositum) compositoria methodo ascendimus: tamen in simplici themate & distinctis enodandis, definiendo, & diuidendo, ad distinctum & determinatum illius gradum resolutoria methodo descendimus. Id docet Carpentarius his verbis: Dū singulos gradus & capita, genesi persequimur, si quid in illis occurrit generale, id ita explicandum est, ut analyticè semper à generalibus ad specialia, sit progrediendum. Hac unica est & propria

CAP. 48.

Methodus, qua utimur in simplici themate, seu singulis gradibus explicandis.

Non eodem modo accedimus ad unum aliquem gradum, & totam scientiam discendā. Primo totam scientiam confuse tantū discere possumus: Particularem verò gradum & thema simplex, distinctè primò ediscere & possumus & contendimus. Itaq; methodus particulares gradus explicandi (ut docet Arist. 1. 2. posteriorum analyticorum) per quatuor has quaestiones absoluitur: An est: Quid est: Quia est: & Cuius gratia est. An est, & quid est, nobis prae nota esse, prius docuimus 1. in

uniuer-

vniuersali prima cuiusq; artis notitia. Non autem
 in simplici themate, utq; discimus, in his enim di-
 stincte ordimur discendi methodum, eaq; distincta
 tenere laboramus, an sint, & qua sint. Itaq; in sim-
 plici themate secundū Aristotelem, discimus (quod
 prius ignorauimus) distincte, an sit talis notitia
 simplex, quid sit, &c. Sic etiam Plato in Phadro &
 in dialogo de Philosophia, in simplici themate, pri-
 mō docet queri oportere an sit: secundo quid sit.
 An sit ergo, quid est, quia est, ad quem finem, in
 particulari gradu edocendo non sunt prenotitia, si-
 cut in vniuersali themate composito. Illud enim
 confuse tantū primō intelligere possumus: Hoc
 ē contrā. Discimus an sit particularis hic gradus,
 quē etsi prius confuse, tamē distinctā eius rationem
 omnino ignorauimus, nec antea nominare potuimus.
 Nunc verō (ut docet Arist.) distincte & determi-
 natē discimus per artificium harū quatuor questio-
 num. Alij autē quō disciplina ratio esset distinctior
 & planior, octo quæstiones: alij decem singulis gra-
 dibus & simplici themati enodandis statuunt, quas
 quidē hoc ordine explicāt. Quid nomen significat:
 an res est: quid est: quæ eius partes: quæ species: quæ
 cause: qui effectus: quæ adiacētia: quæ cognata: quæ
 repugnātia. Quæ quidem simplicis thematis, vnius
 rei, vnius vocis incomplexæ, methodum perfectam
 adeo luculenter absolunt: ut in his gradibus quos
 distin-

DUPPLICIS METHODI

distinctè cognoscere cupimus, nullus lateat erroris aut ignorantia locus. In confusis ergo, & themate composito (ut est tota scientia & complexa oratio) pranoscimur esse, & quid est, non ut in distinctis gradibus quos distinctè discimus alia perfecti methodo, per quaestiones, an est, quid est, &c. quibus etsi satis dilucide dictum opinor, tamen pluribus docendum existimo

CAP. 49.

Qua utimur Methodo in themate composito.

SImplici themati, praedicta analysis per quaestiones, an est, quid est, &c. unica propriaq; est methodus. Composito autem tribuuntur compositoria, & reliqua analyseos species. Compositum thema, est quod ex simplicibus coalescit in unum. Hoc autem duplex, aut enim tota ars, aut completa argumentatio, dicitur thema compositum: cuius respectu ut simplex oratio dicitur simplex, sic etiam respectu thematis absolute simplicis, dicitur complexum siue thema compositum. R. Tam compositione ergo quam resolutione, thema compositum tractatur. A. Utrisque. R. At quando compositione sola? Quando sola etiam resolutione? A. Quando auditor est imperitus, credensq; accedit ad discendum, per compositionem docemus. Quando peritior paulo statum scientiae & perfectionem inuesti-

investigat: per resolutionem. Qua quidem duplici
differentia, facile intelligamus

CAP. 50.

Quare docemus thema simplex per ana-
lysin, & compositum per Synthesin.

Duplicis methodi duplex est proprietas. Compo-
sitionis est, primò nos, per notiora nobis, induce-
re ad scientias. Analysis autem proprium est,
cum ad summum sumus prout, totum artificium
per quod huc ascendimus demonstrare. Itaq, com-
positio inducit ad totum: resolutio totum explicat.
R. Sed quare particulares gradus tantum discimus
per analysin, aut thema compositum, tantum per Synthe-
sin? **A.** Quia simplex thema (ut absolute sumitur)
est totum, itaq, methodo analytica docetur: Com-
positum autem thema, non potest ut totum quiddam simul
distincte comprehendere, sed per partes: itaq, per com-
positionem. Huic duplici docendi via, tertiam ad-
dunt nonnulli ex utrisq, constata, quae dicitur

CAP. 51.

Methodus mixta.

Si optimorum sententiam, & exactam methodi
rationem sequimur, duabus neq, plures, neq, pau-
ciores methodos statuimus. Omnis enim via scien-
tifica, vel est progressio perfectionis ad nos, vel in-
formatio nostri ad perfectionem. Quare cum alte-
ra sit alteri obscura, & altera processui alterius

E,

impe-

DVPLICIS METHODI

impedimento: qualis est illa methodus, quae ex pug-
nanti utriusq³ discrimine constat? Cuius una affe-
ctio alteri est inutilis, eius progressio, partim est re-
gressus: eius claritas, partim obscuritas: eius con-
cordia partim est discors. Verum tamen, quoniam
eruditissimorum tractatus aliquot, non cōpositoria
nec resolutoria methodo, omnino & simpliciter pro-
cedunt. Nosq³ inter discendum partim secundum
sensum distinctè, partim secundum intellectum cō-
fusè comprehendimus: Mixtam quandā methodū
pro temporis, personarum, ac breuitatis ratione, in-
duxerunt. Quae quò minus mixta, tantò (mea sen-
tentia) magis est methodica. Haec est duarū me-
thodorum, cōpositionis scilicet & resolutionis, in v-
nam rationē breuē, collectio compendiaria. Sic enim
docent de ea dialectici: ubi definitio primo loco a-
nalyticè proponitur, dein praecepta reliqua per ge-
nesin, sit duarum methodorum in unam cōmixtio.
Huius methodi origo prima hinc emanauit, quòd
artifices agrè perfectionē artis deferentes & im-
peritiā nostrā se accōmodantes, mediū quoddā iter
produxerūt, quod utraq³ methodū, et si nō perfectè
& in genere utriusq³ distinctè, tamen pro mediocri-
tate istac, partim secundū ordinē nostri, partim se-
cundū exactā scientiae regulā in se refert. E medio-
cri istac terminorum pugnantīū structura, magnā
capē & artis & ingenij vim efflorere aliorum testi-

monia

monia ut taceam, omnium instar erit, Tritermij illud in praefatione ante libros suos de Steganographia in hunc modum: Graecorum sapientes praetereo, non parua apud suos reputationis & gloria, qui fabulis conscribendis opera navantes, aliud imperitis atq; aliud eruditis hominibus, unius narrationis serie prudenti inuentione tradiderunt. Quibus facile intelligi potest, unam eandemq; orationis methodum, ingenio acuto satis & perspicaci temperatam: imperitis significationem via: eruditis vero scientia regulam ostendere. R. Primum huius gradum mihi plane edicito. A.

CAP. 52.

Methodus mixta orditur primo
à definitione.

Mixta methodus plerumq; orditur analyticè à speculatione finis, qua in definitione includitur. Procedit verò compositorie, singulos gradus simul conferendo & colligendo, in unam notitiam uniuersalem: eosdemq; singulos gradus analytice resoluendo ad infima eiusdem generis, per quaestiones prius expositas, an, quid, quia, &c. quibus discipulus distinctam tandem totius rationem tenet, quam definitione breui exponere, proprium est methodi mixta, ut refert Consensus Loxanij in hunc modum: Quis de quacumq; re verba facturus est sine errore, nisi ante omnia, definitione & certis terminis, circumscriptam rei notitiam perceperit. Hinc etiam dialectici alij,

E.y.

metho

DUPPLICIS METHODI

methodum appellant rationē cōpendiosam docendi, discendiq³, ex definiendi & diuidendi praeceptionibus constitutam. Quae omnia & similia, apud auctores de methodo mixta intelliguntur, in qua quidem praetermitti non possunt. Itaq³, quod hanc ē methodis vnā esse aliquorum vult autoritas, primò apud nos constare debet.

CAP. 53.

Quando à definitione ordiri debet methodus, & quando non.

Methodum aliquando à definitione ordiri dictū est. Sed quae sit causa, quisue modus, quando, vel in quibus haec methodus sit tenenda, nondum satis est determinatum. Definitione, prima methodi fronte, materiam subiectam explicare, vel attentioni auditorum, vel instituti breuitati maxime inservire, docent nonnulli probati auctores, qui rhetoricam, hanc esse methodum potius quàm dialecticam, confirmant. Id aperte docet Consensus Louanij, in hunc modum: Notandum, artificem, plerunq³, attentos auditores reddere, ut longè antè prospiciant quibus de rebus sunt audituri. Alij autem, ut constet quid volumus docere. Quando verò id erit necesse, quando non: Id docet tractatus institutum & propositus scopus. In omni enim breui elucidatione & in simplici themate à definitione ferè ordiri solent artifices: Neq³, id semper est necesse,

LIBER. I.

At cū pra brevitate *Analysin* cum *Genesis* coniungimus, tum necessario à definitione, methodus, suam traducet originem. In fusiore explicatione, & pleno artium tractatu, à definitione minimè est ordiendum. In *Genesis*, à simplicibus primis usque ad summum, surgimus componendo. In *analisi*, à primo, summo, proprio principio descendimus, resolvendo. Cuius principium cū affirmet aut neget, multum horret à definitione. Hoc idem planius & plenius docet *Carpentarius* super *Alcinoo* in hunc modum, fieri potest ut in eadem perpetuitate *analysis* cum *genesis*, hanc merito nonnunquam antecedit definitio, praesertim in artium compendijs: in quibus ad hominum studia excitanda, sine primo loco posito, eoq; definitione aliqua concluso, artes ipsas *analytice* constituimus: Deinde in eisdem à primis elementis breuiter expositis, ad id quod maximum est per *Genesin* ascendimus. Quam duplicis ordinis coniunctionem, nos in compendio nostro, sicut & alij *Logici*, qui compendia scribunt, observamus. Sic etiam *Galenus* in copiosa & fusa medicina tractatione, à primis eius elementis docere incipit. In parua vero arte, orditur definiendo medicinam: quia in his à definitione est incipiendū. Non quòd ab hac, artis compositio progredi debet, in quam potius desinit: sed quia *analyseos*, quae *genesin* praecedit, caput illa continet .i. deliberationē

DVPLICIS METHODI

finis. In fusa verò explicatione artis, & artificiosa, non est necesse à definitione ordiri: imò tunc non licet artis totius definitionem proponere primo loco, quoniam rei summā continet cuius respectu cetera media cū sint multa, discenti tadium ministrarent. Itaq; Euclides, Ptolomæus, Boetius, Proclus, Plato, Aristoteles, initio sciētiam non definiērunt, quia ordo eiusmodi non à summa rei incipit, sed à primis eius elementis sensim ac sigillatim cōponendo, ad summum tandem perducit. At in singulis gradibus docendis, definitione utebantur antiqui, quia illud vult methodus simplicis thematis, quam cū in fusa artium explicatione observari velit Petrus Ramus: Manifestum est quā turpiter erret, methodū vni gradui & simplici themati propriam, toti ascribens, & themati composito. In simplici ergo themate tractando & in compendijs, à definitione ordiri licet: In composito verò & tractatu fusiori, non licet. Neq; in omnibus cōpēdijs id est necesse, nisi cū prae breuitate instituti, artis analysin simul cum genesi volumus cōiungere, initio definitionem finis analysin continentē ponentes, reliquos gradus per genesin docētes. Quod quidem in absoluta & completa artium doctrina, summis autoribus non modo non vsitatum, sed ne omnino quidem per leges methodicas esse licitum, apparebit illico si altius contemplabimur

Qua methodo utitur Aristoteles.

Duplici tantum methodo utitur Aristoteles, secundum duplicem materiam subiecta dispositionem, & discipulum duplicem. Itaque in Logicis, quibus imperitum, artisque omnino ignarum instituere conatur: compositoria eum methodo procedere, non optimorum modo interpretum consensu est confirmatum, verum etiam verba & voces vocumque disposita aperte loquuntur. Cum enim triplici Pythagora proportioni in omnibus methodum suam conformet: in dialecticis id multo maxime agit. Primo namque ponit Logica fundamenta, quae sunt elementa categorica & materia pronuntiati. His thema complexum siue propositionem annectit, quae est materia syllogismi. Tertio utraque in syllogismo perficit. Hanc perfectionem per methodum compositoriam attingit. Sic enim se habet categoria ad pronuntiata, haec itidem ad syllogismum, ut patet in primo priorum analyticorum. In simplici vero themate & singulis gradibus edocendis (quod compositoria methodus admittit) analysi utitur, primo primum gradum particularem definiendo: secundo eundem diuidendo: exempli gratia: prima fronte definit uniuoca, equiuocaque: deinde diuidit in uniuersale & particulare, docendo quadam dici non inesse, quadam inesse non dici, &c. Sicut ergo prius docuimus exemplo Galeni, Euclidis, & aliorum, sic etiam (ut referunt optimi autores) ex instituto Arist. nusquam totius

DVPLICIS METHODI

operis definitionem praefixit, quia illud non patitur exacta artificij ratio, & methodus nobis commodissima: sed (ut referunt optimi interpretes) integrum totius Philosophiae corpus fabricaturus, idē compositoria methodo clarē erexit. Eadem etiam methodo Logicam totam praecclare eum absoluisse, nulla in exordio totius operis definitione praefixa, eoque respectu nobis commodissime, scribunt Logici summi in hunc modum: Nullam in initio artis definitionem proponit Philosophus, sed à primis elementis per intermedia ita nos quasi manu ducit, ut adhuc nesciamus quae instituti summa sit, donec ad summum artis fastigium sit deventum. In moralibus autem, Physicisq; & Metaphysicis (quoniam auditorem prius per artem Logicā peritiorem iam effecerit) methodo procedit analytica. In moralibus quoniam omnis eiusdē discipline ratio pendet à fine, analyticē à fine orditur, hāc imprimis referens dignitatem de fine, Omnia appetunt bonum. In Physicis (quoniam natura est causa omnium) analyticē à causis orditur: Hanc imprimis docens dignitatem Physicam: Omnis cognitio oritur à causis. In Metaphysicis quia talia animo tantū cernuntur & speculatione, ab axiomatico Metaphysico orditur in hunc modum: Omnes homines natura scire desiderant. Merito ergo laudandus est Philosophus, quod in principio non definiuit, quia in copiosa
artis

artis tractatione & plena, definitionem totius argumenti principio ponere non licet. In simplici verò themate tractando (ut patet primo Topicorum, ubi dialecticam apertè definiuit) definiendo orditur. In composito etiam, in fine definitionem tradit. Sic etiam artificium Logicum absoluebat in posterioribus analyticis, syllogismum scientificum idè appellans. Itaq; qui negant Aristotelem definiuisse dialecticam, eis fides est neganda. Qui initio primo eius operis eam desiderant, in eis maior desideranda est prudentia, temeritas etiam minor: Quæ summa est causa,

CAP. 55.

Quare nos non eandem perfectionem in scientijs consequimur, quam olim Philosophi.

Non tam egregy nos hodie sumus artiũ magistri, atq; prisci olim Philosophi, quia eadem methodi simplicitate non procedimus, sed mixta & confusa, adeo ut quæcunq; iam didicimus, partim sunt nobis nota, partim obscura, sicut & methodus mixta, partim natura, partim nobis lucida est & obscura. Præterea desunt nobis Pythagora, Euclides, Platones, Aristoteles, qui vna voce ad quemq; scientiæ gradum vestigia nostra virgula quasi diuina dirigant. Methodus ergo plana & distincta deest: desunt etiam professores studiosi,
eruditi,

DVPLICIS METHODI

eruditi, magnòq; animo imbuti, quibus nec sordida pecuniarum possessio chara sit, nec desit rerum aut honoris copia. Antiquis Philosophis excepta (impressura) omnia maiorem in modū ad perfectionē scientiarum, quam nobis suppeditabantur. A frequentia hominum vita libera: institutio ab ore docentis, & quasi digito omnium demonstratio: methodus paucis contenta: natura firmior, & perinde diuturnior: unde illis vita erat præ nostra longa, ars etiam brevis. Nunc verò ars longa, vita brevis, & quod illis, nobisq; unicum est malum, homini ad perfectionem festinanti, multi iacent in via serpentes: necessitas, voluptas, otium, & frequentia. Sed quantum suspicor, dum liberiùs paulò fluxit oratio, reliquum eiusdem cursum hora præripuit, sol enim ad meridianum se iam inclinavit. Mox si placet reuertar, tibi utriusq; methodi præxin expositurus.

FINIS.

EVERARDI DYGBEI, DE DVPLICI Methodo.

LIBER SECVNDVS.

In quo vtriusq; Methodi praxis quantum
angustia paginae patitur, euidentur
ante oculos ponitur.

RAMISTA. ARISTOTELICVS.

Rursus quoniam conuenimus ambo, quod
discedenti mihi spondendas, duplicis me-
thodi praxin & exempla manifesta bre-
uiter quam poteris expedias. Aures tibi praebebo
attentas. A. Etsi difficile sit & perarduum, rem
magnam & amplam exiguo temporis curriculo in
angustum recte concludere. Tamen vel tempus, vel
oportunitas potius deficiet quam voluntas. Itaque
breue, dilucidum, & artificiosum quoad potero, &
pra brevitate tanta licebit, exemplum vtriusq;
methodi, per septem scientias tibi exponam; primo
ordiens à methodo compositoria, qua utimur in
Grammatica.

Gram-

DVPLICIS METHODI

eruditi, magnòq; animo imbuti, quibus nec sordida pecuniarum possessio chara sit, nec desit rerum aut honoris copia. Antiquis Philosophis excepta (impressura) omnia maiorem in modum ad perfectionem scientiarum, quam nobis suppeditabantur. A frequentia hominum vita libera: institutio ab ore docentis, & quasi digito omnium demonstratio: methodus paucis contenta: natura firmior, & perinde diuturnior: unde illis vita erat prae nostra longa, ars etiam brevis. Nunc verò ars longa, vita brevis, & quod illis, nobisq; unicum est malum, homini ad perfectionem festinanti, multi iacent in via serpentes: necessitas, voluptas, otium, & frequentia. Sed quantum suspicor, dum liberiùs paulò fluxit oratio, reliquum eiusdem cursum hora praeripuit, sol enim ad meridianum se iam inclinavit. Mox si placet reuertar, tibi utriusq; methodi pra-xin expositurus.

FINIS.

EVERARDI DYGBEL, DE DVPLICI Methodo.

LIBER SECVNDVS.

In quo vtriusq; Methodi praxis quantum
angustia paginæ patitur, euidentur
ante oculos ponitur.

RAMISTA. ARISTOTELICVS.

Rursus quoniam conuenimus ambo, quod
discedenti mihi spondendas, duplicis me-
thodi praxin & exempla manifesta bre-
uiter quàm poteris expedias. Aures tibi prabebo
attentas. A. Et si difficile sit & perarduum, rem
magnam & amplam exiguo temporis curriculo in
angustum rectè concludere. Tamen vel tempus, vel
oportunitas potius deficiet quàm voluntas. Itaq;
breue, dilucidum, & artificiosum quoad potero, &
pra breuitate tanta licebit, exemplum vtriusq;
methods, per septem scientias tibi exponam; primo
ordiens à methodo compositoria, qua utimur in
Grammatica.

Gram-

DVPLICIS METHODI

Grammaticæ compositio.

INscientia Grammatica, (sicut in cæteris) primò discimus elementa prima, quæ sunt: A.B.C. D. & reliquæ literæ, quas primò componimus in syllabas, ut De. secundo in verba, ut Deus, tertio in sententias: ut Deus est summum bonum. In orationibus simili componendi methodo utimur, sententias integras connectendo per puncta, & periodos, in quibus cernitur Orthographia. Per deductionem & coniugationem dictionũ in casibus, modis, & manneris, in quibus Etimologia. Per sententiarum constructionem Germanam, in quibus Syntaxis. Per consonam deniq; verborum & sententiarum pronuntiationem, in quibus prosodia. Quarum omnium artificiosa collectio & dianois est ars ipsa Grammatica.

Grammaticæ resolutio.

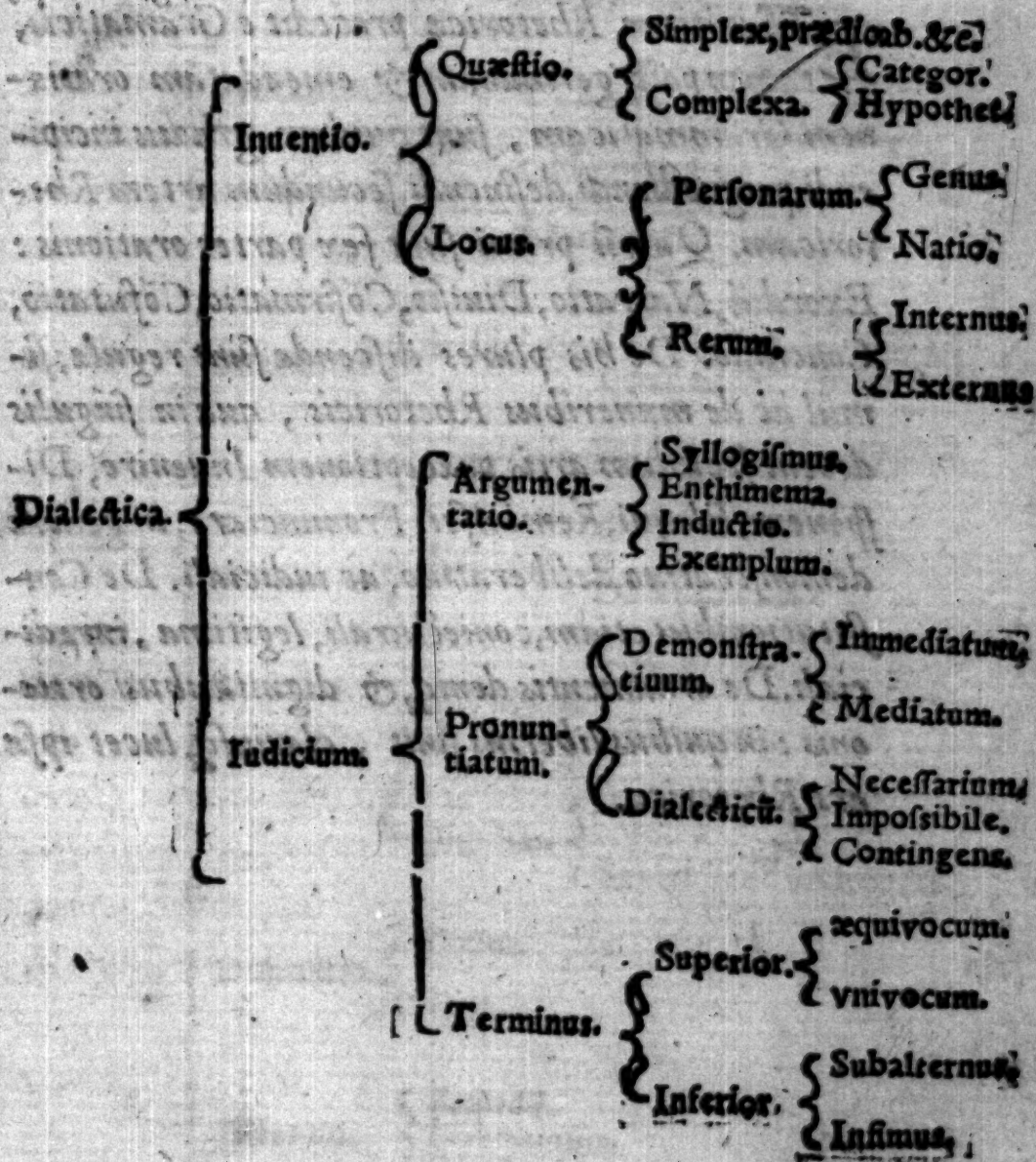
Reſte lo- quendi. Eius ſpe- cies.	Profodia.	Tonus	{ acutus. gravis. circuſſus.
		Spiritus	{ aſper. lenis.
		Tempus	{ breue. longum. commune.
Grammati- ca eſt ars	Syntaxis.	{ Verbi & recti. Subſtantiu & adiectiu. Relatiui & antecedentis.	
		{ Etymologia	
		{ nominis. pronominis. verbi, &c.	
Reſte ſcri- bendi.	Sententias.	{ Comma. Colon. Periodus.	
		Syllabas.	{ Dyphthongi. Non dyphthongi.

DVPLICIS METHODI

Dialecticæ compositio.

IN Dialectica, primò discimus elementa simpli-
citer quæ sunt, sonus animati, vel inanimati: vox
rationalis, irrationalis. Equiuoca, uniuoca. Com-
munis, singularis. Prædicabile, prædicamentum.
Substantia: Quantum: Quale: &c. Repugnantia:
Opposita: Relatiua: Contraria: Prius: Idem: Simul:
motus, &c. Secundo discimus Elementa complexa
quæ ex simplicibus proueniunt. Hæc verò sunt mul-
torum simplicium in orationem integram compo-
sitio, cuius gradus sunt: Oratio pura, impura: Ca-
tegorica, Hypothetica: Affirmatiua, negatiua:
Necessaria, contingens: per Suppositionem, Oppo-
sitionem, Relationem, Conuersionem, &c. Tertio
Orationem compositam, quæ est aut inductio, aut
exemplum, aut enthemema, aut Syllogismus Cate-
goricus, Hypotheticus, Dialecticus, Demonstrati-
uus. Demonstratio per impossibile, & ostensiuæ,
quæ est perfecta demonstratio, & ars verè Logica.

Dialecticæ resolutio.

DUPLEX METHODI

Rhetoricae compositio

ET si initium Rhetoricae procedit à Grammaticis, tamen post germanam & emendatam orationem Grammaticam, sunt quidam gradus incipiendi, progrediendi, desinendi, secundum artem Rhetoricam. Quorum primi sunt sex partes orationis: Exordium, Narratio, Diuisio, Confirmatio, Confutatio, Conclusio. De his plures discende sunt regulae, simul ac de maneribus Rhetoricis, quae in singulis docent secundum artis præceptionem Inuenire, Disponere, Eloqui, Reminisci, Pronunciare, in genere demonstratiuo, deliberatiuo, ac iudiciali. De Constitutionibus etiam, coniecturali, legitima, iudiciali. De ornamentis denique & dignitatibus orationis: in quibus liberius fuit, clariusque lucet ipsa ars Rhetorica.

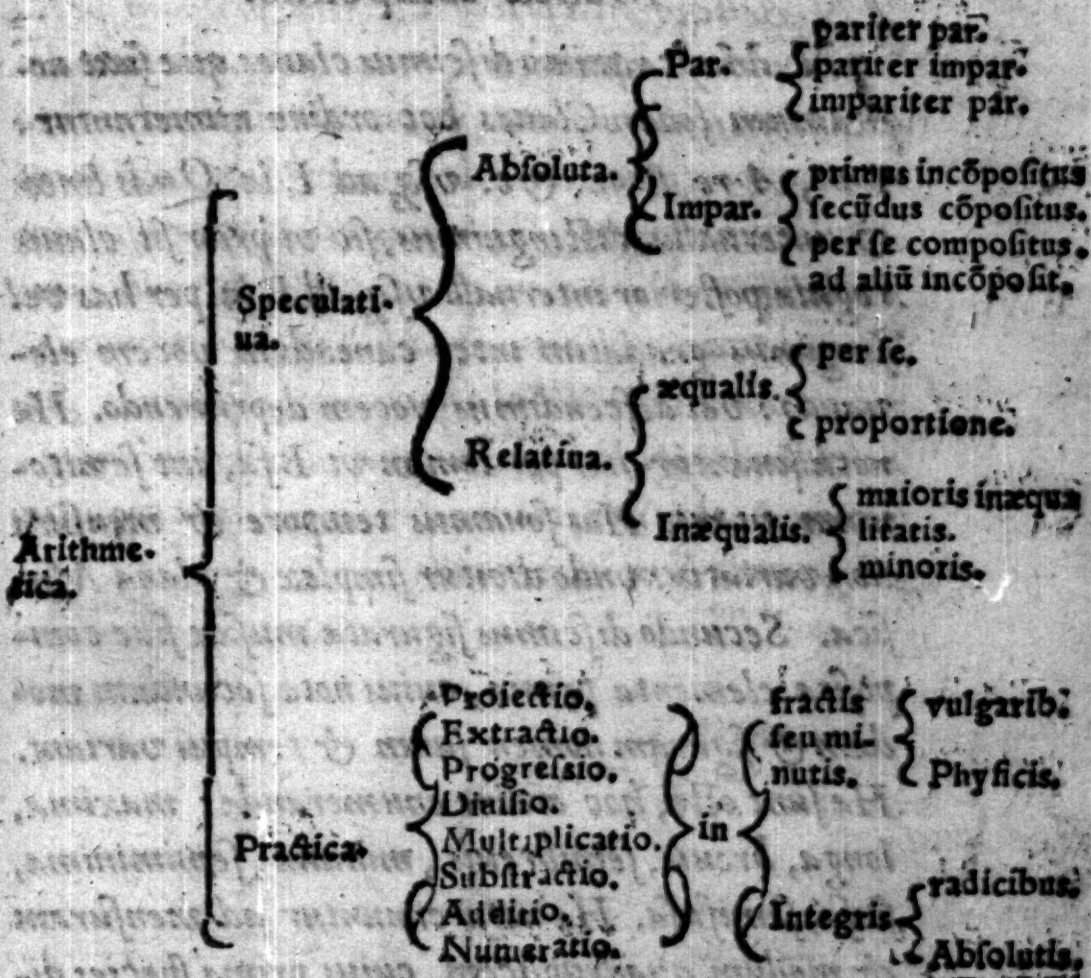
					Erectio.
				Corporis.	Inclinatio.
		Gestus.			Oris.
			Vultus.		Oculorum.
Pronunciatio.				Magnitudo.	
				Mollitudo.	
				Firmitudo.	

DYPLICIS METHODVS

Arithmeticae compositio.

IN Arithmetica primò discimus primam speciem numeri, quae dicitur numeratio. Deinde digitum, articulum compositum. Numeri ad numerum proportionem : Additionem Subtractionem Multiplicationem, Diuisionem, Progressionem Radicum extractionem quadratam, & cubicam; Vltimò utimur eisdem gradibus in fractis numeris, & minutis : Et in denarijs proiectilibus, seu calculandi regulis : quibus quemuis numerum ignotum, per notum etiam reperiamus, quae cognitio est scientia bene numerandi.

Arithmeticae resolutio.

DVPLICIS METHODI

Musicæ compositio.

IN Musica, primò discimus clauēs quæ sunt notarum sedes. Clauēs hoc ordine numerantur: *C* ut, *A* re, *B* mi, &c. vsq; ad *E* la. Quas lineis & interuallis distinguimus, sic ut prior sit clauis regula, posterior interualli vsq; ad *E* la. per has vel surgimus gradatim inter canendum vocem elevando: vel descendimus vocem deprimendo. Hæ notæ sonantur aut per tonum ut *B* fa, aut semitonium ut *mi*. Hæ sonamus tempore & mensura non variatis: unde dicitur simplex & plana Musica. Secundo discimus figurata musica siue composita elementa prima, cuius notæ secundum modum & figuram nomen suum & tempus variant. Hæ sunt octo, hoc ordine enumeranda: maxima, longa, brevis, semibrevis, minima, semiminima, fusa, semifusa. Hæ notæ canuntur ad mensuram & modum quadruplicem, cuius prima species dicta perfectus maior, secunda perfectus minor. Tertia imperfectus maior, quarta imperfectus minor. Tertio discimus sonorum differentias. Tonium, semitonium, tritonum, diatesseron, diapente, semidiapente, diapason, semidiapason, disdiapason, ex quibus constat acutorum & grauium harmonia, qua est ars Musica.

LIBER. 2.
Musicae resolutio.

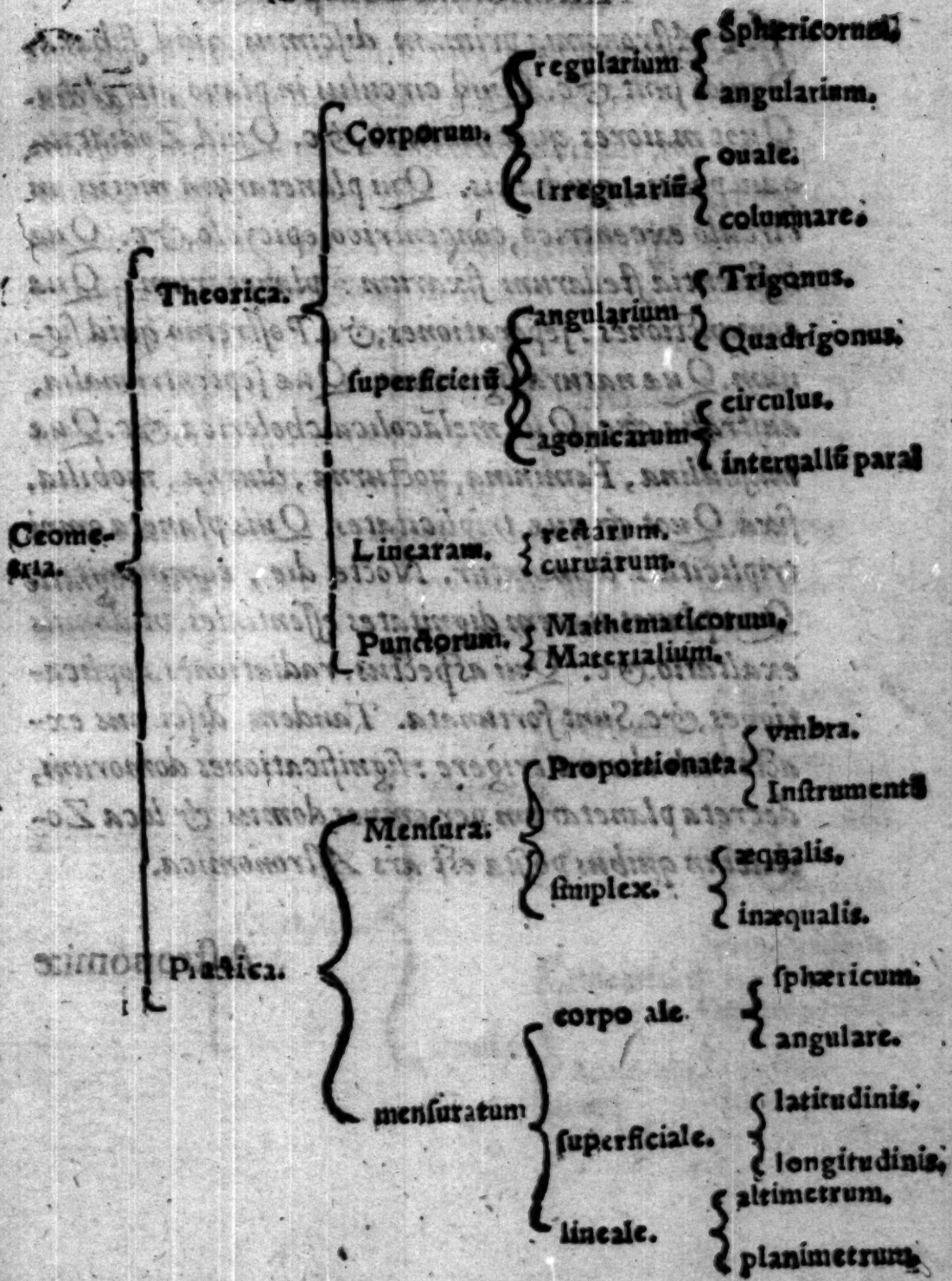
DVPLICIS. METHODI

Geometriae compositio.

IN Geometria primò discimus puncta : deinde lineas, rectas curuas, parallelas nō parallelas diametrum, semidiametrum, axim, cordam, costam, circumferentiam, &c. Ex quibus si sint contingentes, efficiuntur anguli, recti acuti obtusi, circulares. Similiter etiam discunt superficies equales, inaequales, concavas, convexas, planas, planas angulares, triangulares, quadrangulares, pentagonas, &c. Vltimò discimus corpus regulare, tetracedron, hexacedron, &c. Irregularē, columnare, pyramidale, &c. De quibus omnibus, uniuersalia extant theoremata apud auctores, quorum vera cognitio est ars Geometrica.

Geometriae

Geometrix resolutio.

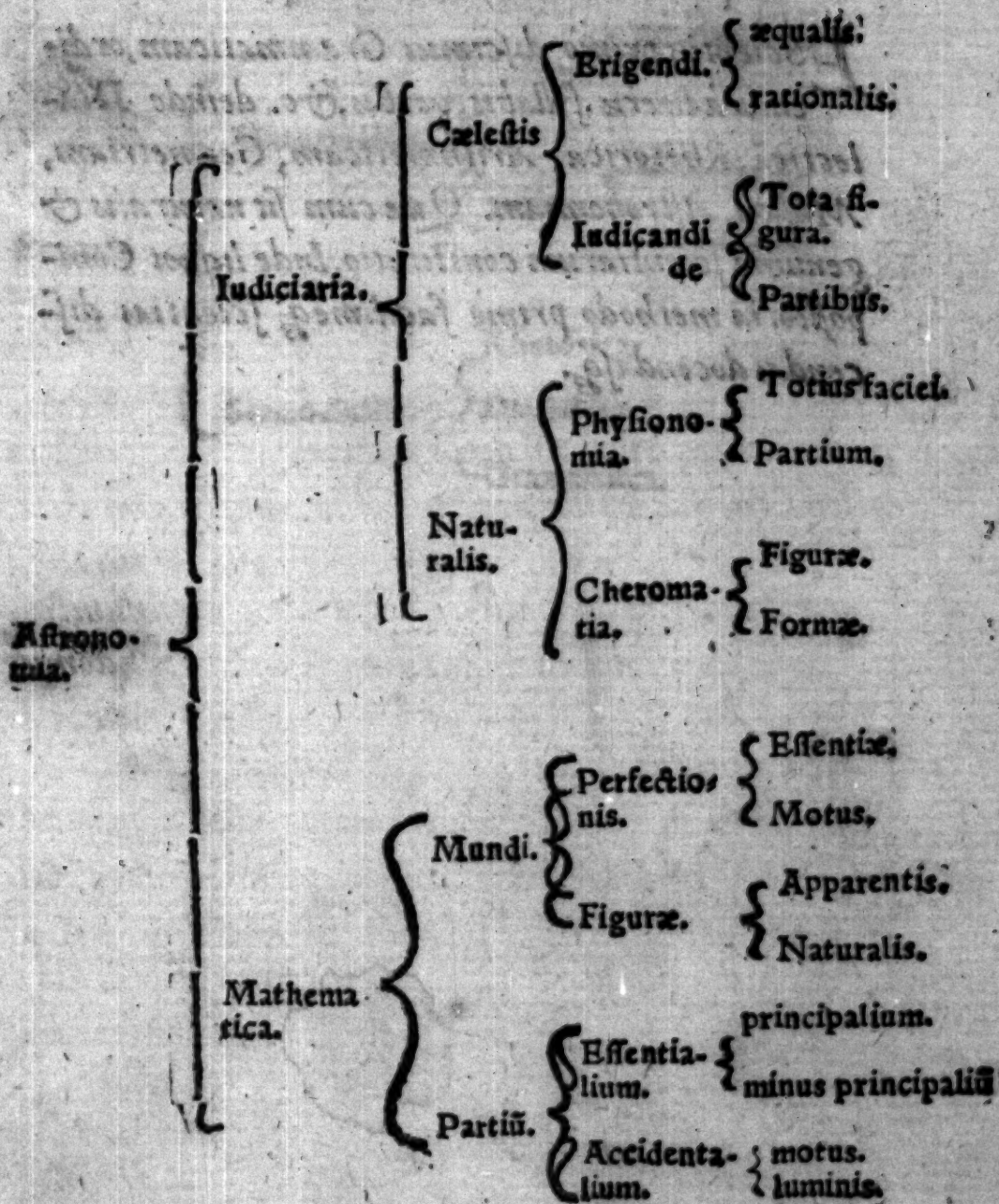
DVPLICIS METHODI

Astronomiæ compositio.

IN Astronomia primum discimus quid sphaera,
quot sunt, &c. Quid circulus in plano, in globo,
Quot maiores, quot minores, &c. Quid Zodiacus,
quid polus, quid axis. Qui planetarum motus in
circulo excentrico, concentrico, epicyclo, &c. Qua
influentia stellarum fixarum: planetarum. Qua
coniunctiones: seperationes, &c. Postremo quid sig-
num. Qua natura signorum. Qua septentrionalia,
australia, &c. Qua melancolica, cholericæ, &c. Qua
masculina, Feminina, nocturna, diurna, mobilia,
fixa. Quot & qua triplicitates. Quis planeta omni
triplicitati dominatur. Nocte, die, communiter.
Qua planetarum dignitates essentielles, ut domus
exaltatio, &c. Qui aspectus, radiationes, applica-
tiones, &c. Sunt fortunata. Tandem discimus ex-
acte coeli thema erigere: significationes domorum,
decreta planetarum per omnes domus & loca Zo-
diaci in quibus posita est ars Astronomica.

Astronomiæ

Astronomiæ resolutio.

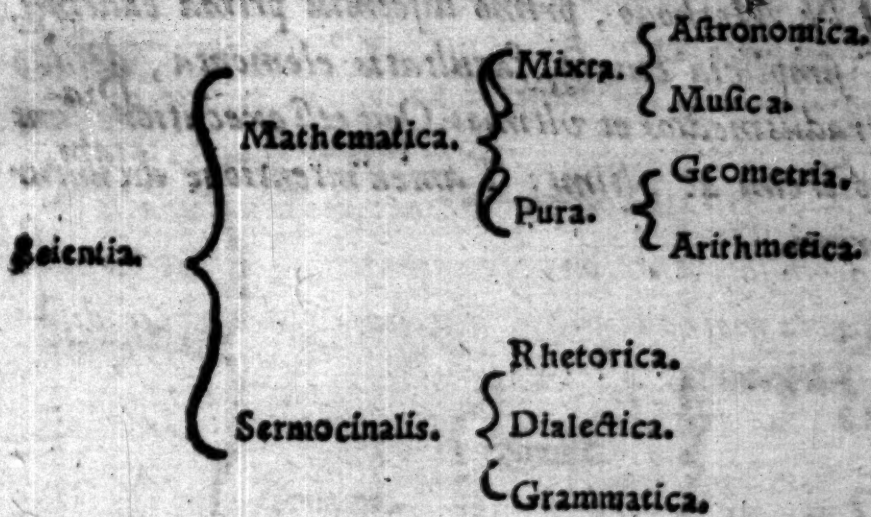

Septem Scientiarum Compositio,

EScientiis primò discimus Grammaticam, ordi-
endo à literis, syllabis, verbis, &c. deinde Dia-
lecticā, Rhetoricā, Arithmeticam, Geometriam,
Musicā, Astronomiam. Quæ cum sit naturalis &
genuina scientiarum constitutio, Inde liquet Com-
positioria methodo primò facillimeq; scientias dis-
cendas docendasq;.

LIBER. 2.

Septem Scientiarum resolutio.

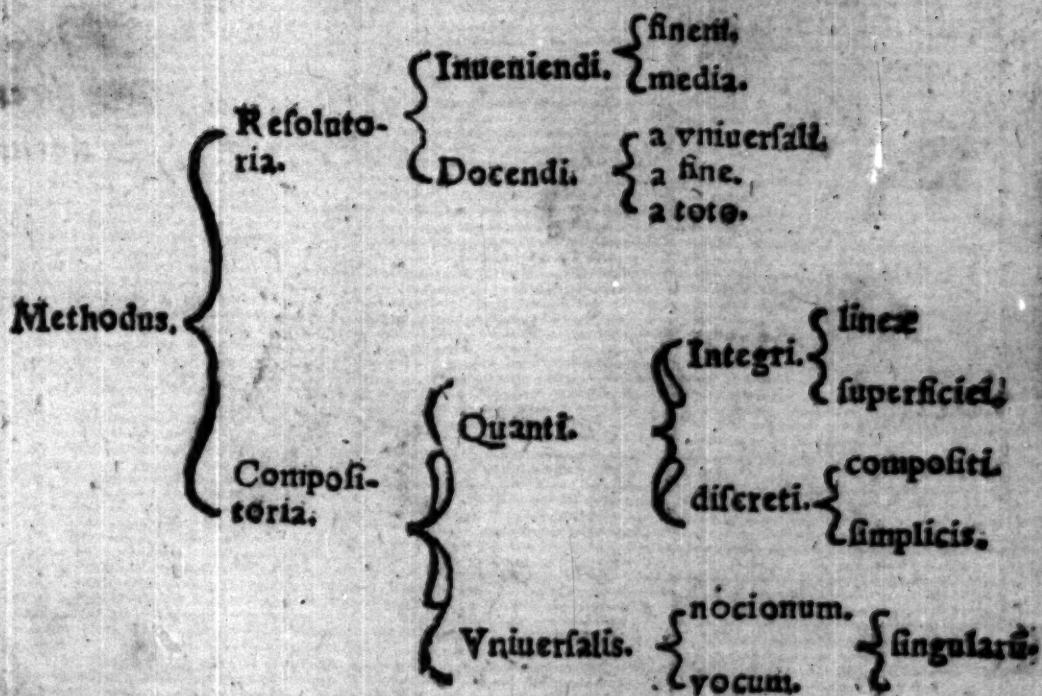
DVPLICIS METHODI

Methodi Compositio.

IN Methodo, primo discimus prima eademq;
simplicia cuiusq; facultatis elementa, deinde
gradus medios et ultimos. Qui etsi executione sunt
postremi ac ultimi: Tamen intentione dicuntur
primi.

LIBER, 2.

Methodi resolutio.

FINIS.